

MASZOL LJUDMILA
HAJDAMAKA OLENA
KOLOTYILO OKSZANA

MŰVÉSZET

2. osztály

FESTÉSZET

ÉPÍTÉSZEZET

SZOBRÁSZAT

gömbölyű

dombormű

IPARMŰVÉSZEZET

festés

vitinanka

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Maszol Ljudmila
Hajdamaka Olena
Kolotyilo Okszana

MŰVÉSZET

tankönyv az általános középfokú oktatási rendszerű magyar tannyelvű
tanintézmények integrált évfolyama 2. osztálya számára

Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma

Csernyivci
«Bukrek»
2019

УДК 7(075.2)
МЗ1

Перекладено за виданням:

Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. Мистецтво : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти. — Київ : Генеза, 2019. — 112 с. : іл.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

EGYEZMÉNYES JELÖLÉSEK

 — feladatok és kérdések;

 — hallgasd meg;

 — ábrázold;

 — nézd át;

 — add elő;

 — általánosítás.

Масол Л.М.

МЗ1 Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 2 класу з навчанням угорською мовою закладів загальної середньої освіти / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, О.М. Колотило. — Чернівці : Букрек, 2019. — 112 с. : іл.

ISBN 978-617-7663-94-1

УДК 7(075.2)

ISBN 978-966-11-0969-7 (укр.)
ISBN 978-617-7663-94-1 (угор.)

© Масол Л.М., Гайдамака О.В.,
Колотило О.М., 2019
© Видавництво «Генеза»,
оригінал-макет, 2019
© Видавничий дім «Букрек»,
переклад, 2019

KEDVES MÁSODIKOSOK!

Folytatjuk utazásunkat a Művészet Országába, Hangocska és Színecske ebben a tankönyvben is elkísér benneteket. Énekelünk, rajzolunk, megfigyeljük az évszakok szépségét a művészetben, benyomásainkat és érzéseinket pedig alkotásokban fejezzük ki.

Sok örömet és sikert a munkához!

I. ÉVSZAKOK A MŰVÉSZETBEN

1. VISZONTLÁTÁSRA, VIDÁM NYÁR!

A nyári szünidőt Hangocska és Színecske is vidáman töltötte el. Te is emlékszel még szünidei élményeidre? A kép alapján mesélj a vidám nyárról.

K. Meladze. Virágocska-lelkem (J. Dzsúsz – bandura, N. Matvijenko és Sz. Surin – ének koreográfiával).

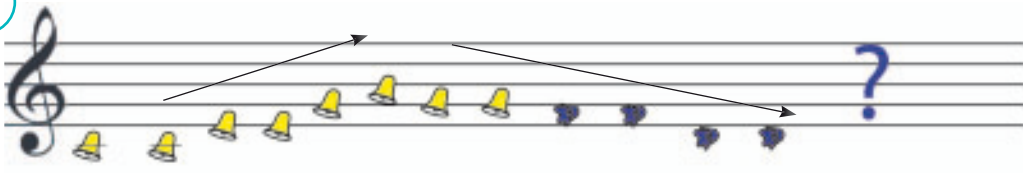

Hasonlítsd össze a zenemű különböző előadásmódjait. Emlékeztess Színecskét az éneklés szabályaira.

Énekeld el a dalt. Találd ki hozzá befejezést.

Дзвоник кличе нас до школи, а дзвіночки кличуть в поле.

HOVÁ TÚNT A NYÁR?

Zene O. Januskevics

Szöveg M. Jaszakova

1. Де по-ді-лось лі-теч-ко? –я ву-сіх пи-та-ю. Я ве-се-ле лі-теч-ко

ці-лий день шу-ка-ю. Лі - теч-ко, лі-теч-ко, ти ку-ди схо-ва -лось?

Чом зі мно - ю, лі-теч - ко, ти не по-про -ща - лось?

Milyen hangszert választasz a dalocska kíséretéhez?

Kottaolvasás

A hangjegyek a zene lejegyzését szolgáló jelek.

Mindenki azt kérdezi: «Ki vagy?»
Hangjegy vagyok, a KOTTA.

Szabadidődben találd ki különböző befejezést «Дзвоник кличе нас до школи» című dalocskához.

1. VISZONTLÁTÁSRA, VIDÁM NYÁR!

A nyár minden gyermek kedvenc évszaka. Sétálgatva a nyári ösvényeken, Hangocska és Színecske ismerkedett a természet gazdagságával, gyönyörködött sokszínűségében. Ezt a szépséget a művészek színekkel fejezik ki a **festészetben**.

Milyen érzéseket kelt benned a kép? Milyen színek vannak túlsúlyban? Emlékezz vissza, melyek az alapszínek és melyek a másodlagosak.

Ha egy képen folyót láttok,
fenyves erdőt, meggyes kertet,
Hóval borított rónákat vagy
virágtól pompázó kertet,

Mely lefesti – a természet milyen szép,
Ezt a képet úgy nevezzük – tájkép.
A **tájkép** a természeti táj ábrázolása.

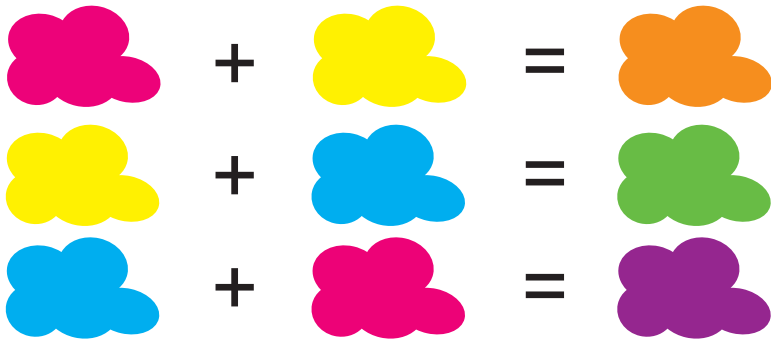
Tájkép (укр. пейзаж) – a természeti táj ábrázolása.

Festészet (укр. живопис) – művészeti műfaj, rajz színekkel.

Gyakorlat. Gyakorold a másodlagos színek létrehozását a palettán.

Emlékezz vissza nyári élményeidre, és készíts tájképet *Legszebb nyári élményeim* címmel (akvarell, gouache)! A virágokat festheted ecsettel vagy a festékbe mártott ujjaddal.

1. változat

2. változat

Gondold át, melyik tájkép ébreszt vidám hangulatot és melengeti lelkedben a kellemes emlékeket a hűvös őszi napokon.

2. A TERMÉSZET HANGJAI ÉS SZÍNEI

Tavaszi, nyári, őszi, téli – évszakok, melyek mindig elvarázsolják a művészeket. A természet örök szépségét a festőművészek vonalak és színek segítségével fejezik ki, a zeneszerzők pedig hangokkal.

Hogyan ábrázolta a festőművész szülőföldünket? Képzeld el, milyennek hallanád a természet hangjait.

V. Koszenko. Pásztoral; D. Szarri. Pásztorjáték (*Pasztorál*).

Milyen hangulat érvényesül a zenében? Melyik mű vokális és melyik hangszeres? Milyen tempóban adják elő – gyors vagy lassú? Hangosan vagy halkán szól a zene? Mit lehet elképzelni a zene hallgatása közben? Ábrázold színes vonallal a művek dallamát!

Pasztorál («pásztori») (*укр. пастораль*) – művészeti alkotás, mely természeti képet jelenít meg. A mű dallama a pásztorok pásztorjátékára emlékeztet.

KIMENTEK A GYEREKEK A MEZŐRE

Ukrán népdal

1. Пі-шли ді-ти в по - ле кві-точ-ки зби-ра - ти:

Мак, мак зі- роч-ка-ми, во-лош-ки з со-ки-роч-ка-ми,
ромен-зілля, бур-кун-зіл-ля, ме-док-зіл-ля і чеб-рець.

2. Квіточки зривали, віночки звивали. *Приспів.*
3. Віночки звивали, на голови клали. *Приспів.*
4. Як звили віночки, завели таночки. *Приспів.*

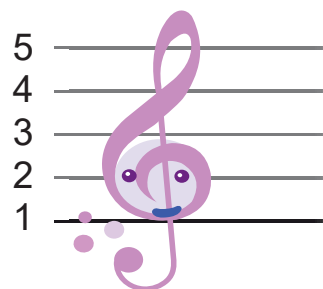

Kottaolvasás

Öt vonalon hangjegyekkel
úgy nevezzük – vonalrendszer.

Találós kérdés

Sor elején mint egy őr áll,
A hangjegyek védelmezője már,
A vonalrendszerben ő mutat utat,
A hangjegyek helyére mutat.

Violinkulcs

Figyeld meg, milyen hangokat adnak a különböző tárgyak. Osz-
tálytársaidal próbáld meg létrehozni a természet hangjait.

Szabadidődben készíts hangszereket. Használj fel különböző tár-
gyakat: szívószálat, papírdarabkát, kartonszálat, konzervdobozt,
magvakat, lufit, ragasztó szalagot stb.

2. A TERMÉSZET HANGJAI ÉS SZÍNEI

A természet színeinek gazdagságával elkápráztat bennünket. A festőművészek megfestik a képet, elkeverve a festéket a palettán. Ily módon sokféle különböző *színárnyalatot* hoznak létre a vásznon vagy a papíron.

Nevezd meg a képen látható színeket és azok árnyalatait, amelyek kifejezik a természet szépségét. Mutasd meg a tájképen a látóhatár (horizont) vonalát.

Találós kérdés

Útra kelek, meg sem állok,
Égbolt határánál járok,

Földön megyek? Égben állok?
Találd ki, hogy merre járok!

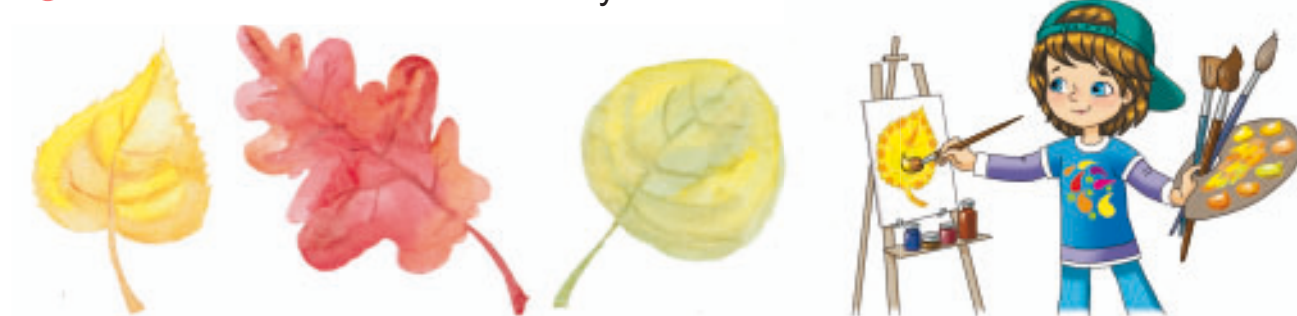

Horizont (látóhatár) (укр. лінія горизонту) – elképzelt vonal, ahol összeér a föld és az ég.

Gyakorlat. Színecskével együtt gyakorolj a palettán, keverd ki az őszi színek különböző árnyalatait.

Készíts kompozíciót **Őszi csoda-fa** címmel! Alkalmazd valamilyik ajánlott ábrázolási módot, használd fel a szükséges szín különböző árnyalatait. Tetszés szerint díszítheted rajzodat hulló falevelekkel.

A fa ábrázolásának módjai

vattapálcikával

ceruzával

szalvétával

szivacsdarabkával

Válassz magadnak egy fa-barátot és figyeld meg, hogyan változik ősszel, télen és tavasszal. Gyakorold az ábrázolását különböző módon.

3. ŐSZI ÁTVÁLTOZÁSOK

Ősszel a természet elkápráztat csodálatos változásaival.

Mi történik a képen? Mikor és hol történhetett ez?

A természet szépségéről mesél nekünk a programzene. Hangzása emlékeztet a hulló levelek zizegésére, az eső zuhogására, a madarak énekére.

Programzene (укр. програмна музика) – olyan hangszeres mű, melynek elnevezése van vagy szóbeli programja.

A. Vivaldi. Ősz a Négy évszak című ciklusból.

P. Csajkovszkij. Őszi ének (Október) az Évszakok című 12 zenedarabból.

Milyen őszeről beszélt neked a zene? Vidám, aranyló vagy borongósan szürkéről? Válaszd ki a zeneművekhez a jellemző szavakat.

A következő meghatározásokból válaszd ki, melyik kapcsolódik a hallgatott zenei részletekhez.

A földművelők vidám és örvendező énekkel ünneplik a gazdag termést...Ősz, lehullatja leveleit az egész kert, megsárgulnak a levelek. Fúj a szél. November...

Zenei ciklus (укр. музичний цикл) – olyan több részből álló vokális vagy hangszeres mű, melyeket összekapcsol egy gondolat.

Vonalrendszer (укр. нотний стан) – öt párhuzamos vonal, amelyekre a hangjegyeket írják

1. változat. Barátaiddal hangszerek segítségével készíttetek zenei ciklust az őszeről. A tempó változzon a megnevezéshez megfelelően: Levélhullás (*lassan*), Szélvihar (*gyorsan*).

2. változat. Találj ki a versikéhez dallamot (*lassan, dallamosan*) vagy mutasd be az őszi levelek táncát (*gyorsan, vidáman*).

О- сінь - кра - су - ня пі - сню спі-ва - є.

Лис-тя баг - ря - не зо - ло-том ся -є.

Hogyan tudja elmesélni a természet szépségét a programzene?

3. ŐSZI ÁTVÁLTOZÁSOK

Az ősz kezébe vette az ecsetet és elkezdett rajzolni.

Az ecset meg sem állt – csodás lett az őszi kép.

Ősszel nemcsak a falevelek színpompásak, de a virágok és a gyümölcsök sokszínűsége is gyönyörködtető.

A festőművészek ezeket a csodálatos átváltozásokat ábrázolják a festészetben. A kép hangulatát a **színhatás** (kolorit) fejezi ki, mely lehet meleg vagy hideg.

Határozd meg a képek színhatását. Meleg vagy hideg? Melyik az őszi virágcsokor? Milyen hangulatot teremtenek? Melyik képben gyönyörködnél szívesen a szobád falán?

Kolorit (színhatás) (укр. колорит) – a színek harmonikus összekapcsolódása a kompozícióban.

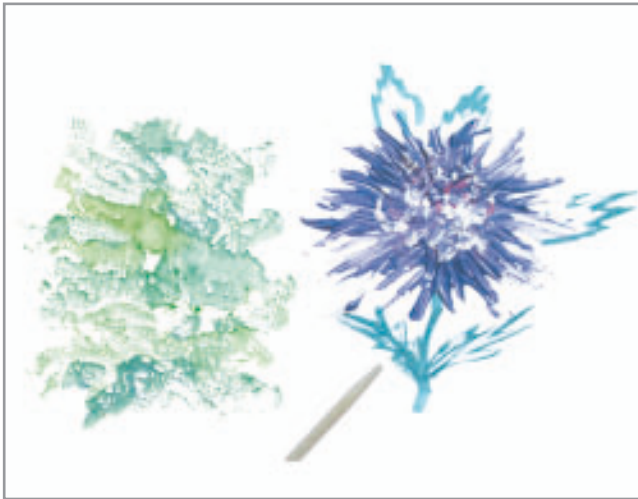
A *monotípi*a olyan ábrázolási technika, melynek segítségével egyszerre különböző árnyalatú képeket kaphatunk.

Készíts *Őszi virágok* címmel kompozíciót meleg vagy hideg színhatással (*monotípi*a).

1. változat (*fapálcikával*)

2. változat (*gyűrött papírral*)

Végezz megfigyelést és határozd meg egy másik tankönyvedben lévő kép színvilágát.

4. VARÁZSFELHŐK FÁRADHATATLAN VÁNDOROK

Ősszel a természet változásait figyelve, az égen fehér és pelyhes vagy komor és sötét felhők ejtenek ámulatba. Hallhatjuk a szél dal-lamát – hol kedves, hol haragos.

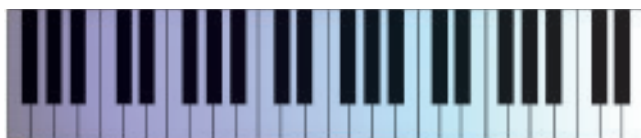
A zeneszerzők, akárcsak a festőművészek, le tudják festeni a tájat, de nem színekkel, hanem hangokkal.

M. Csemberzsi. Felhőcske. R. Schumann. Szélroham.

Ezek a művek programzenék? Emlékezz vissza, mit tanultál a regiszterről. Kezed mozgásával mutasd meg a felhőcske útját a különböző regiszte-
rekben. Gondolkodj el azon, tudna-e az oroszlánkölyök énekelni magas
regiszterben, a madárfióka pedig a mélyben.

Énekeld el a *Felhőcske* című dalocskát
(*melléklet, 107. oldal*).

Alkoss zenés képet a felhőcskékről a versnek megfelelően
(találj ki dallamot, zenei kíséretet vagy add is elő).

HANGOSAN

Sötétszürke felhők takarták be az eget.
Rettenetes a mennydörgés, mintha a dobot vernék.

HALKAN

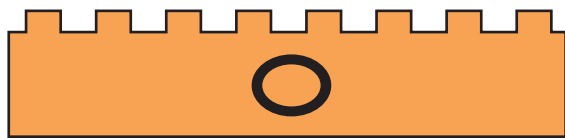

Szépséges, fehér, mint egy pelyhecske,
nevet a napra a pajkos felhőcske.

Kottaolvasás

A hangok hosszúságát a következő hangjegyekkel jelöljük:

egész hang

félhang

negyedhang

nyolcadhang

Tapsold el a különböző hosszúságú hangokat.

Figyeld meg rokonaid hangját, milyen regiszterben hangzanak.

4. VARÁZSFELHŐK FÁRADHATATLAN VÁNDOROK

Az őszi égbolton a felhők gyakran változtatják árnyalataikat. Néha fényesen ragyogó és szikrázó vagy lágy égszínkék, mintha álmodozna.

Melyik égbolt hatott rád jobban? Milyen hangulat érzékelhető a képeken? A felhők ábrázolásánál milyen színek és árnyalatok érvényesülnek a tájképeken? Hasonlítsd össze a színárnyalatokat.

Gondold meg, hol kell elhelyezni a képen a horizont vonalát, hogy jobban rámutathassunk a felhős égbolt szépségére.

Éltek-éldégéltek vidám , akik szerettek utazgatni, de ugyanúgy táncolni és énekelni is. Amikor kisütött a gyengéd , nyugodtan úszkáltak az égen, könnyedén táncot lejtve, mint a fehér . Ősszel azonban a haragos szél-varázsló átváltoztatta őket sötét-szürke viharos . Ekkor a földre őszi könnyként hullott a hideg eső . «Kop-kop, kop-kop...» – énekelték szomorú dalocskájukat .

Gyakorlat. Színecske és Hangozska kísérletezett a kék színnel. Színecske sötét festéket adott hozzá, hogy komor esőfelhőt készítsen, Hangozska pedig fehér és rózsaszín festéket, így az ő felhői vidámak lettek. Kísérletezz te is (*gouache*).

Készíts kompozíciót *Utazgató felhőcskék* címmel, ábrázold rajta a hangulatodat (*gouache*).

1. változat

2. változat

Találj ki egy történetet a felhőről és meséld el a barátaidnak. Készítsetek együtt *szó-felhőket*, útikalauzt a Művészet Országába.

5. AZ ŐSZI ESŐ RITMUSAI

Fejembe húzom a kalapom,
Sétálgatva az esőt hallgatom.
Ess, kedves eső, cseperegj,
Lelkemhez szól éneked.

A képen az eső szomorú vagy vidám dalát éneklik a gyerekek?

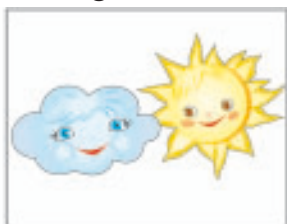
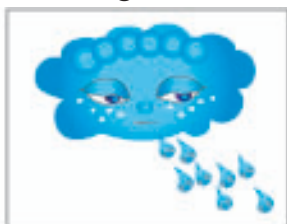
Kapitoska rajzfilm, Esőcske, esőcske, engedj el (részlet).

V. Koszenko. Esőcske.

Hogyan változik a zene jellege és tempója? Mikor táncol vidáman az esőcske, és mikor énekel tünődő dalt? Hogyan végződik a darab? Keresd meg a kottában a legato és a staccato ütemjeleket.

Ütemjelek (укр. *umruxu*) – olyan jelek, amelyek megmutatják, hogyan kell játszani a zenét. – dallamosan (legato), – szaggatottan (staccato).

Énekeld el az Esőcske című dalocskát (melléklet, 106. oldal).

Kottaolvasás

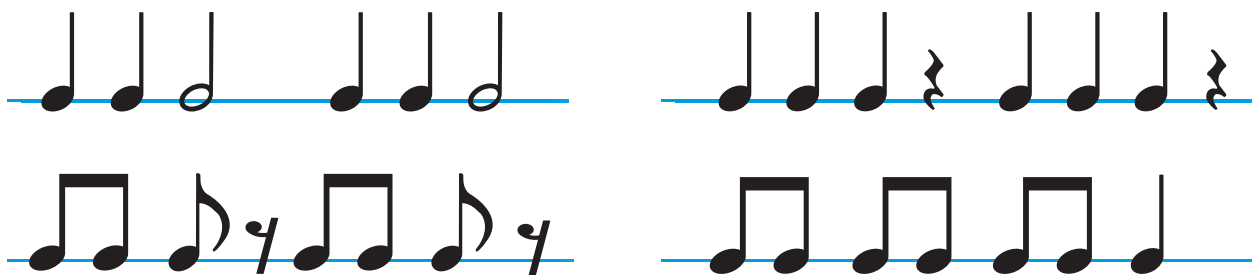
Pauza (szünetjel) (укр. пауза) – a zenemű hangzásában történő pillanatnyi csend.

Regiszter (укр. реєстр) – a különféle fekvésű hangok hangszínbeli sajátága

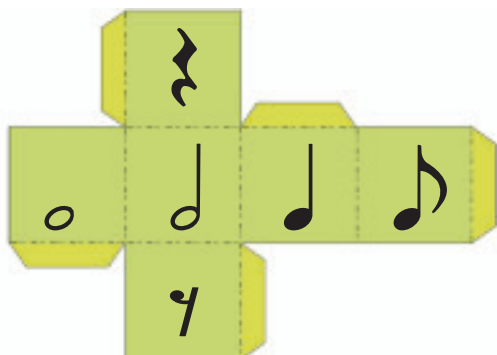
Ahogy a hangok, a szünet is lehet különböző hosszúságú: negyed, nyolcad stb. A zenei jelölésben a megfelelő jelekkel írjuk:

Emlékezz vissza, mi is a ritmus a zenében. Tapsold el az *Őszi eső tánca* ritmusgyakorlatot.

Csoportmunka. Segítsetek Hangocskának kitalálni egy játékot *A zenei időtartam és szünet* nevű bűvös zenekockával.

Szabadidődben játszd el barátaiddal a *Milyen eső?* című játékot. Alkossatok ütőhangszerekkel zenei képeket: *Vidám eső*, *Őszi zápor* stb. (változtassátok a hangzást és a tempót).

5. AZ ŐSZI ESŐ RITMUSAI

Az ősz nem mindig vidám és ragyogó, lehet komor és szürke is, csendes hideg esővel.

A tájképeken a művészek ábrázolni tudják az esőt és a szelet, sőt még a mozgást is.

Vonalak, vonások, pontok és foltok felhasználásával készítik el képeiket (ábrázolásokat), azaz **grafikával**.

A művész hogyan jeleníti meg a mozgást a képen? Mutasd meg, hogyan lengedezik a fa, amikor fújja a szél (*pantomim*). Próbáld mozgással bemutatni az esőt (csendes eső vagy záporosó).

E. Morricone. Sírj, szél.

A mozgást a tájban többek között vonásokkal lehet érzékeltetni. Akkor alkalmazzák, ha esőt akarnak rajzolni.

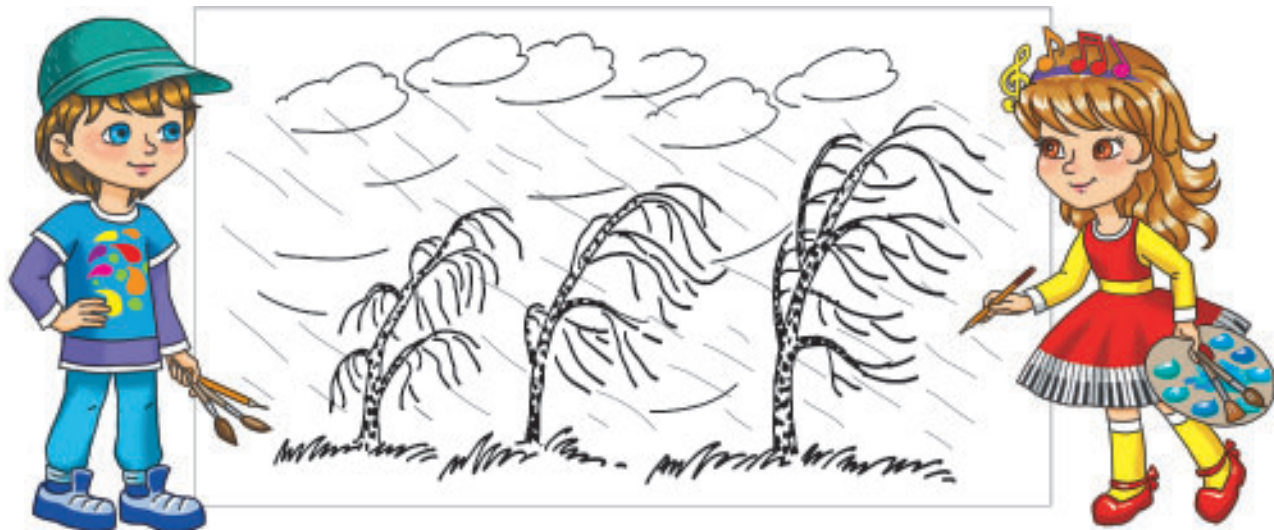

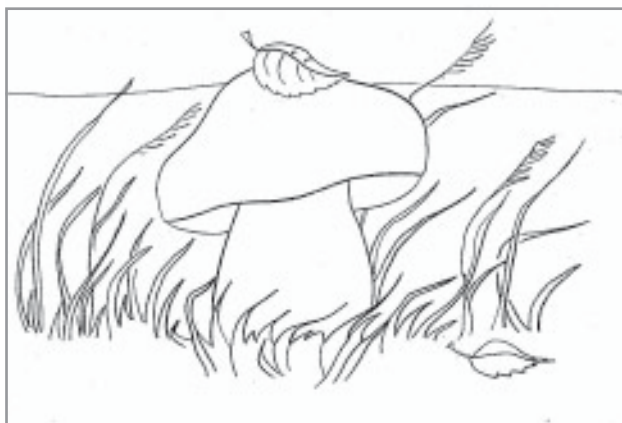
Vonás (укр. *wmpux*) – olyan vonal, amit egy kézmozdulattal végzünk.

Kitalálós. Segíts Színecskének meghatározni, helyesen ábrázolta-e Hangocska a szél mozgását

Rajzolj egy gombát esős, szeles időben (színes ceruza).

Mozogjunk. R. Grech. Ének a gombáról, részlet a *Szeretettel a gyerekeknek* című sorozatból.

Hasonlítsd össze a zenei és a képzőművészeti vonásokat.

6–7. MIRŐL BESZÉL A CSENDÉLET

Az őszi megajándékozta az embereket értékes gyümölcsökkel és zöldségekkel, melyek szereplői lehetnek a festményeknek és zeneműveknek, bábelőadásoknak és rajzfilmeknek.

A. *Hacsaturján*. Hagymácska, balett (részletek).

Rajzfilm. Hagymácska (részlet).

Emlékezz vissza, mi a balett. Hogyan jeleníti meg a zene a mese szereplőinek tulajdonságait? Hasonlítsd össze a balett és a rajzfilm szereplőit.

Játék *Keltsd életre a képet*. Képzeld el, hogy a kép szereplői énekelnek. Milyen regiszterben hallanád a Dinnye hangját, és milyenben a többi szereplőét?

SÉTÁL A DINNYE A KERTBEN

Ukrán népdal

1. Хо - дить гар - буз по го - ро - ду,
пи - та - єть - ся сво - го ро - ду:

«Ой, чи жи - ві, чи здо - ро - ві
всі ро - ди - ці гар - бу - зо - ві?»

2. Обізначалась жовта диня, гарбузова господиня. *Приспів.*
3. Обізначались огірочки, гарбузові сини й дочки. *Приспів.*
4. Обізначалась морковиця, гарбузова сестриця. *Приспів.*
5. Обізначались буряки, гарбузові свояки. *Приспів.*
6. Обізначалась бараболя, а за нею і квасоля. *Приспів.*

Azokat az ukrán népdalokat, melyek a különböző évszakokról szólnak, **naptári ünnepekhez** kötődő daloknak nevezzük. Ezeket az énekeket a népi gazdasági naptárnak megfelelően adják elő.

Zsencsicsok-brencsicsok ukrán népdal *M. Leontovics* feldolgozásában. *M. Muszorgszkij*. Hopák a *Szorocsinszki vásár* című operából.

Énekes vagy kórus előadásában szólal meg a dal? A táncot egy hangszer vagy zenekar adja elő? Milyen jellegű a dallam?

Hopák (укр. *гопак*) – ukrán néptánc.

Naptári ünnepi énekek (укр. *календарно-обрядові пісні*) – a különböző ünnepek szokásos énekei

Tapsold el a hopák ritmusát.

Számold meg a dinnye *rokonságát*, amelyről énekelnek a dalban. Adjátok elő a dalt a barátokkal szerepekre leosztva.

6–7. MIRŐL BESZÉL A CSENDÉLET

Az ősszel összegyűjtött zöldséget és gyümölcsöt a gazdák elhelyezték a kamrába.

Valóságos csendéletté változtak át. Az asztalon csésze kávé vagy kancsóban limonádé, a vázában rózsacsokor, alma, körte vagy édesség, ha ezeket ábrázolja a kép, egyszerre vagy egyenként, CSENDÉLETNEK nevezik.

Mit ábrázol a festmény? Hogyan helyezte el a festőművész a csendélet tárgyait?

Játék. Keltsd életre a képet. Képzeld el, hogy a csendélet szereplői életre kelnek és beszélgetnek, találd ki a képzeletbeli beszélgetést.

Csendélet (укр. натюрморт) – virágok, gyümölcsök, zöldségek és használati tárgyak ábrázolása.

A csendélet készítésénél fontos szerepe van a kompozíciónak. A kép fő tárgyai teremtik meg a mű kompozíciós középpontját. A csendéletet alkotó tárgyak mindegyikének van formája és mérete.

Rajzolj *ízletes* csendéletet dinnyéből és gyümölcsökből (akvarell, só).

Gyurmázz vidám zöldségeket. Osztálytársaidal közösen készítsétek csendéletet egy zajos kertről (*gyurma, sós tészta*). Elemezzétek a zöldségek formáját és méretét.

Gondoskodj az egészségedről és szabadidődben készíts élő étvágygerjesztő csendéletet hasznos zöldségekből. Érdeklődj a felnőttektől, mennyibe kerülnek a zöldségfélék, amelyeket megformáztatok.

8. ZENEI HÁRMAS

Minden népnek sajátos hangszerei vannak. Ukrajna minden részén ismert a **zenei hármás**. Ez a népi együttes hagyományosan három zenészből áll, hangszereik a hegedű, a pásztorsíp, a tamburin (*kézi dob*). A huculok lakta területeken még *cimbalom* is társul hozzájuk.

cimbalom

Zenei hármás

L. Kolodub. Zenei hármás

Milyen érzéseket ébresztett benned ez a zene? Ilyen zenére énekelnél, vagy inkább táncolnál? Milyen hangszerek szólnak? Nevezd meg, melyeket ábrázolja a kép.

Együttes (укр. ансамбль) – olyan zenei előadás, amelyet kettő vagy több zenész ad elő.

Találós kérdések. Három ember játssza, míg véget ér a játszma.

Ha lefekteted – hallgat,
ha hozzáérsz – zúg-búg,
ha kezedbe veszed – vonít.

Az erdőben levágták,
finoman megfaragták,
énekével eláraszt.

Találd ki, mi lehet az?

JÁTSSZATOK, DUDÁSOK

Zene A. Filipenko Szöveg V. Pancsenko

Ой за-грай-те, ду-да-ри-ки, мо-ло-ді гу-цу-ли,

так, щоб та-нець-у- ви-ва-нець по-ло-ни-ни чу-ли.

Mutasd meg, hogy játszol a képzeletbeli dudán.

Kottaolvasás

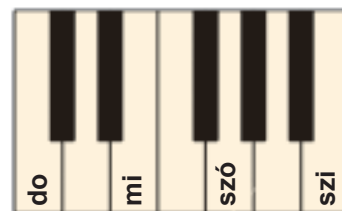
Színecske szeretne úgy zongorázni, mint Hangocska. Ezért Hangocska megismertette őt a Zeneházikó lakóival, a **DÓ, RÉ, MI, FÁ, SZÓ, LÁ, SZI** nővérekkel.

A szelíd hangú **szó** a második emeleten telepedett le a mellett. A miniatűr **mi** az első szintet választotta. A másik nővér, a szürke **szi** szereti a magasságot, ezért a harmadik szinten lakik, közel a napocskához. A jóságos **dó** külön pót-vonalat kapott.

Nemsokára megtudod a mese végét.

Így helyezkedtek el a hangok a klaviatúrán (billentyűzet):

Játék. Olvasd el a szavakat, hová *bújtak* a hangok:

  nó, tár, várvány

8. ZENEI HÁRMAS

A vendégszerető Kárpátok elvarázsolnak bennünket csodaszép hegyekkel és gyönyörű dallamokkal. Egyetlen hucul ünnep sem telik el vidám zenészek nélkül, akik különféle népi hangszereken játszanak.

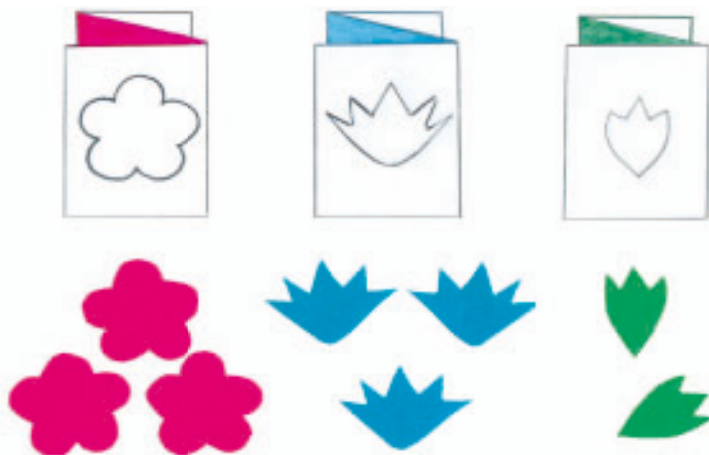

Figyeld meg, hogyan vannak díszítve a képen a népi hangszerek, az öltözet, a hegyek, a fák stb. Nézd meg, hogyan díszítették az ukrán népi hangszereket.

Gyakorlat. Vágj ki sablon alapján különböző ábrákat. Tervezz és készíts mintát az applikációhoz.

Különbéle módszerrel készíts mintát, amivel kidíszítod a cimbalmot.

1. változat (bélyegzés)

2. változat (applikáció)

Szabadidőben hallgasd meg a zenei hármas legendáját.

9. HOGYAN LETT A PÁSZTORSÍPBÓL FUVOLA

Élt-éldegélt egy pásztorsíp , amelyik dalocskákat játszott és arról álmodozott, hogy művésznő lesz. Egyszer meghallotta játékát a Mester . Feltárta előtte a zenei abc titkait, megtanította a zenei előadás fortélyaira. nagyon tehetséges és szorgalmas tanuló volt. Hamar megtanulta a játékot a . Ekkor a pompás ezüst ruhába öltöztette és felkérte, hogy szerepeljen a koncerten. A dallamát átvették a . A hangos taps után a azt mondta: «Milyen csodálatosan hangzott a fuvolája!» Hát így alakult át a és lett belőle. A hangja megváltozott, de az álma beteljesült.

Minden hangszernek sajátos hangzása van – hangszíne.

A hangszín (*укр. тембр*) – a hang egyik fő tulajdonsága, amely megkülönbözteti egymástól az emberek vagy a hangszerek hangjának árnyalatait.

Ritmus (*укр. ритм*) – hosszú és rövid vagy hangsúlyos és hangsúlytalan hangok, illetve szótagok szabályos váltakozása.

V. *Kirejko*. Lukás játéka az Erdei ének című operából (pasztorsíp).
J. S. *Bach*. Tréfa (fuvola).

Hasonlítsd össze a pásztorsíp és a fuvola hangszínét. Melyik énekdal-
lam és melyik táncdallam? Képzeld el a zenét, amelyik *visszhangzik* a
képről.

Kottaolvasás

Betekintünk a hangjegyek házikójába. Hangocska megmagyarázta Színecskének, hogy a hangjegyeket a vonalakra és a vonalközökbe írják.

Az első és a második szint között lakik a fantáziadús fá. A félénk lyá elbújt a második és a harmadik szint között.

A re az első vonal alá telepedett. Énekelve és játszadoxva boldogan ének a hangjegy-nővérek a házikójukban.

Így vannak elhelyezve az új hangok a billentyűzeten:

? **Játék.** Olvasd el, hová bújtak a hangjegyek?

 cán, tek, pülő, nk

 Készíts énekgyakorlatot a tanult hangjegyekkel. Hangocskának énekelj el a dallamot do, mi, szoly hangjegyekkel, Színecskének pedig re, fá, lyá hangjegyekkel.

Én vagyok a kisleányka, mint mezei virágocska,
Hegedűmön játszogatok, szép éneket dalolgotok.
Én vagyok a kislegény, a sárból már kinőttem én,
Furulyámon játszogatok, szép éneket dalolgotok.

 Énekelj el a Színskála című dalocskát (melléklet 109. oldal).

 Nézd meg a rajzokat. Milyen hangjegyek bújtak el a szavakban?

9. HOGYAN LETT A PÁSZTORSÍPBÓL FUVOLA

A festőművészek a természet szépségét, az ember érzéseit színekkel, vonalakkal, formákkal és foltokkal ábrázolják. Megtölthetik zenével is festményeiket.

Keress a képen különböző kifejező vonalakat (*egyenes, görbe*). Vezesd végig rajtuk az ujjadat. Képzeld el, milyen dallamot játszhat a legény.

Vonal, vonás, pont, folt – a grafikai ábrázolás alapvető kifejező eszközei.

Nézd meg, a festőművész színes vonalakkal, pontocskákkal, vonásokkal hogyan ábrázolja a madarak énekét.

Színes vonalakkal ábrázold a fuvola kedves dallamát vagy a hangos dobpergést (*filctoll*).

1. változat

2. változat

Képzeld el, színes vonalakkal hogyan lehet ábrázolni azokat a dal-
lamokat, melyeket más hangszereken adnak elő.

10–11. A MESÉBEN MINDEN VADÁLLATNAK ÉS MADÁRNAK SAJÁT HANGJA VAN

Barangoljunk Sz. Prokofjev zeneszerző *Péter és a farkas* című különleges szimfonikus meséjében. A mese szereplőit hangszerek jelenítik meg. Hát kezdődjék a mese...

Kora reggel Péter kiment a tisztásra.

A főszereplő, Péter témáját a zenekar **vonós** hangszereinek csoportja szólaltatja meg: *hegedű*, *brácsa* (másodhegedű), *cselló*, *nagybőgő*. A kisfiú úgy lépked, mintha egy dallamot énekelne.

hegedű

brácsa

cselló

nagybőgő

...A fűben egy madárka ült és csicszergett. Mellette a tócsában egy kacska úszkált.

A madárka dallama (*fuvola*) szinte röpköd a magas hangokon. A kacska témáján (*oboa*) érződik, mennyire nehézkes a járása.

fuvola

oboa

...Péter észrevette, hogy macska lopakodik a madárkához.

«Vigyázz!» – kiáltotta a fiú, és a madárka abban a pillanatban felrepült a fára. Kijött az apóka. Megharagudott, hogy Péter kiment az udvarról: «Milyen lesz, ha az erdőből kijön a farkas?...»

A macska szaggatott dallama az alsó regiszterben szól (*klarinét*). Bársonyos mancsaival, ahogy lopakodik, újra és újra megáll.

Az apóka (*fagott*) zenei témája megjeleníti a jellemét és sajátos lassú járását. Mély hangon *szónokol*.

klarinét

fagott

Sz. Prokofjev. Péter és a farkas szimfonikus mese (Péter, a madárka, a kacska, a macska, az apóka témái).

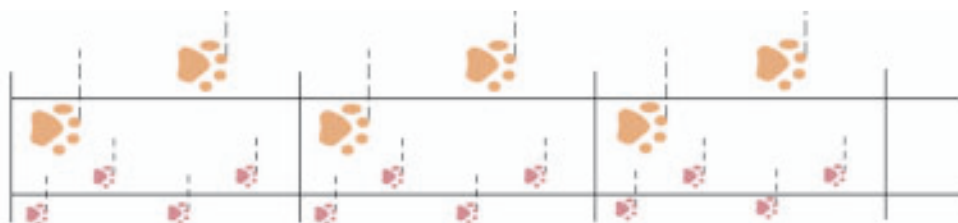

Képzeld el, hogy az előadók összekeverték a hangszereket. Átadhatja-e a fuvola az apóka zenéjét?

A zenés mesében a madárka, a kacska, a macska és az apóka témáit **fafúvós hangszerek** adták elő: fuvola, oboa, klarinét, fagott.

Énekeld el a Cica-cicácska című dalocskát (*melléklet, 108.old*) Barátaiddal képzeljétek el a macska és a kiscicák járását.

Végezz megfigyelést: milyen a hangszíne a kedvenc háziállataidnak?

10–11. A MESÉBEN MINDEN VADÁLLATNAK ÉS MADÁRNAK SAJÁT HANGJA VAN

Színecske a szimfonikus-mese meghallgatása után elhatározta, hogy lerajzolja a madárkát és a macskát, mert a zenéjük nagyon megtetszett neki. Egyféle színnel is lehet ábrázolni mindkettőjüket. A világos háttéren a kontúrábrázolást lefestjük teljesen sötét színnel. Vagy fordítva – világos ábrázolást készítünk sötét háttéren. Az ilyen ábrázolást árnyképnek nevezzük.

Hasonlítsd össze az állatok festői, szobrászati és árnykép ábrázolását.

Árnykép (укр. *силует*) – a tárgyak egyszínű ábrázolása, élesen megrajzolt körvonalakkal.

Készíts árnykép kompozíciót Védjük a madarakat címmel!

1. változat

2. változat

Ábrázold a macska árnyképét (dara, ragasztó).

1. változat

2. változat

Érdeklődj Ukrajna Vörös Könyvének madarairól a felnőttektől. Meséld el, hogyan segítesz a madaraknak télen.

Találj ki egy mozgatható pantomim-játékot, melynek főszereplője a macska. Játsszátok el a szünetben a barátaiddal.

12. A MESÉBEN MINDEN VADÁLLATNAK ÉS MADÁRNAK SAJÁT HANGJA VAN

Péter kalandjának meséje folytatódik...
...Nemsokára megjelent egy hatalmas farkas. Péter elhatározta, hogy elfogja. Végül az erdőből vadászok jöttek elő. Követték a farkas nyomait és puskából lövöldöztek.

A szörnyű farkas témájának megszólaltatását a zeneszerző három vadászkürtre írta – **rézfúvós hangszerekre**. A kürtök fenyegető üvöltése az ütőhangszerek vészjósló dübörgésének háttérével a farkast veszélyes ragadozónak ábrázolja.

Az ütőhangszerek – a dob, a tamburin, a cintányér – ritmusa harcias jelleget ad a bátor vadászok indulójának. A fegyverek lövéseit az üstdob és a dobok dübörgése adja át.

vadászkürt

üstdob

dob

tamburin

cintányér

Sz. Prokofjev. Péter és a farkas szimfonikus mese (a farkas és a vadászok témája).

Zenehallgatás közben mutasd a vadászkürt és az ütőhangszerek játékát.

...Péter odakiáltott a vadászoknak: «Nem kell lelőni, mi már elfogtuk a farkast! Segítsenek elvinni az állatkertbe».

A mese az összes résztvevő győzelmi indulójával végződik.

Sz. Prokofjev. Péter és a farkas (*finálé*).

Milyen téma hangzik a mese fináléjában? Milyen a zene jellege? Mi a különbség a vadászok indulója és a befejező rész indulója között? Emlékezz vissza, hogyan nevezik a zenekart vezető személyt. Képzeld el, hogy te irányítod Sz. Prokofjev szimfonikus meséjének fináléját. Mutasd be kezded mozgásával.

A zenés mese segítségével megismerkedtünk a szimfonikus zenekar főbb csoportjai hangszereinek hangszínével: a vonósokkal, a fúvósokkal és az ütőhangszerekkel.

Hét nővérke, hang-gyerek,
Együtt **hangsort** képeznek,
Keresve a helyüket,
Fel és le röpködnek.
A vonalakon mutatkoznak,
A **vonalrendszerrel** barátkoznak!

Kottaolvasás

Önállóan keresd meg, mit jelent a *finálé* kifejezés a zenében és a sportban.

Szimfonikus zenekar (укр. симфонічний оркестр) – szimfóniák előadására alkalmas, nagy létszámú, sokféle hangszert megszólaltató zenekar.

12. A MESÉBEN MINDEN VADÁLLATNAK ÉS MADÁRNAK SAJÁT HANGJA VAN

Prokofjev meséje az erdőben játszódik. A zenében hangszínnel ábrázolják a mesehősök természetét. Ezzel szemben a festőművészek a mesealakok jellemét különböző érdekes formákkal és színekkel – hideg, meleg, sötét, világos – formálják meg.

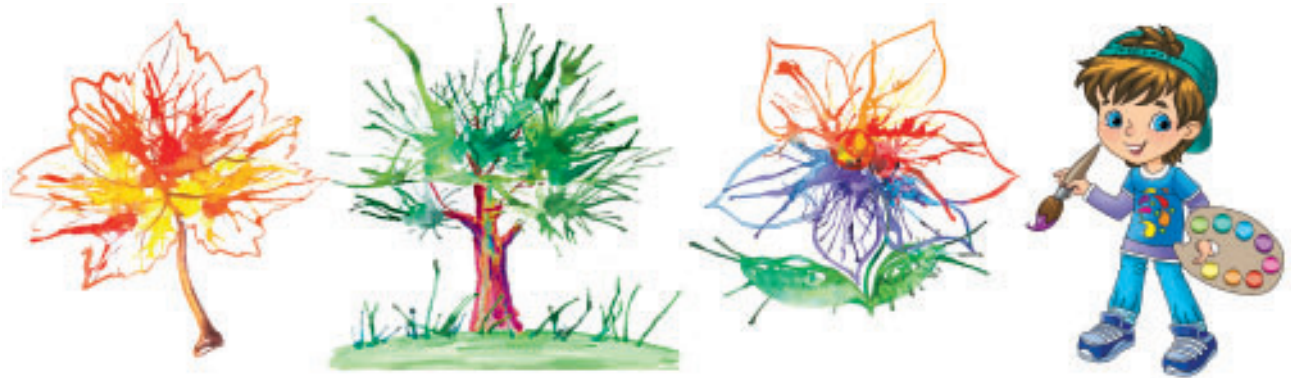

Milyen szokatlan jelenséget veszel észre az erdő ábrázolásában? Vajon nevezhetjük-e ezeket a dolgokat meseinek, varázslatosnak, titokzatosnak? Nevezd meg a színeket, amelyekkel a meseerdő van ábrázolva. Találj ki érdekes történetet a kép alapján.

Gyakorlat. Színecske készített egy levelet, egy fát és egy virágot foltok szétfújásával. Gyakorolj, és te is készíts ennek a technikának a segítségével növényeket. Kellékek: *akvarell, szívószál.*

Fessél meseerdőt a foltszétfújós technika segítségével. Kellékek: *akvarell, szívószál.*

Vizsgáld meg, milyen színek találhatók a te festékkészletedben. Gondold meg, hogyan lehetne azokat világosabbá vagy sötétebbé változtatni.

13–14. TÉLI ÜNNEPKÖR

Beköszöntött a tél. Közelednek az ünnepek: Mikulás – akit nagyon vár minden gyerek. Karácsonykor a gyerekek kántálnak. Háznál-házra járva a betlehemi csillaggal énekelnek. Újévkor köszöntő dalokat – scsedrivkát – énekelnek: jó termést, békességet, egészséget kívánnak a következő évre.

A. *Vivaldi*. Tél az Évszakok ciklusból.

Ukrán kántáló énekek és scsedrivkák: Múlik az óév, Új öröm lett, Scsedrik és mások (*választás alapján*).

Jellemezd a meghallgatott műveket. Hasonlítsd össze a tél hangulatát a zenében és a képen. Képzeld el magad a kántálók között. Énekelj velük együtt az ismert ukrán énekeket.

Rajzfilm Karácsony, *játékfilm* Egyedül otthon (*Scsedrik részlet*).

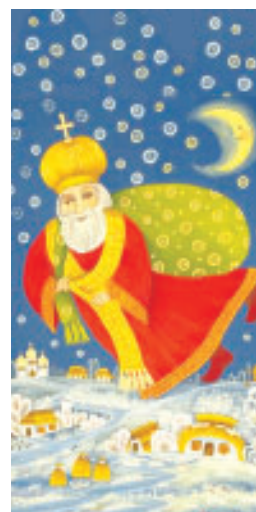
Ó, AKI SZENT MIKLÓST SZERETI

Ukrán népdal

В Піднесено

Ой хто, хто Ми-ко - ла-я лю - бить,
ой хто, хто Ми-ко - ла-ю слу - жить,
то - му Свя-тий Ми-ко-лай, Ми - ко - ла - ю!
У всяк час до - по-ма-гай.

JINGLE BELLS (SZÓL A CSENGETTYŰ)

Zene és szöveg J. Pierpoint

Jin-gle bells, jin-gle bells, jin-gle all the way. O what fun it is to ride in a
one-horse o - pen sleigh one-horse o - pen sleigh.

Készíts a dalhoz ritmuskíséretet ütőhangszerekkel. Játssz el egyedül vagy a tanítóddal együtt.

Érdeklődj, más országokban ki hozza a gyerekek karácsonyi és újévi ajándékait.

13–14. TÉLI ÜNNEPKÖR

A tél telerajzolja az ablakokat szebbnél szebb alkotásokkal. A művészek, megfigyelve a természetnek e csodálatos jelenségét, megpróbálják ábrázolni azt a képeiken.

Hogyan ábrázolták a képen a téli fákat? Figyeld meg a jégvirágokat az ablakokon. Vajon sikerült-e a művésznek valóságosan ábrázolni tél-mester alkotásait?

Nézd meg a Hangocska és Színecske által készített mézeskalácsokat. Emlékeztetnek-e ezek a minták a téli jégvirágos ablakokra?

Készíts jégvirágmintás képkeretet. Kellékek: *viaszceruza, akvarellfesték.*

Készíts angyal formájú karácsonyi vitinankát.

Vitinanka (ukr. *витинанка*) – dekoráció, amelyet fehér vagy színes papírból vágnak ki.

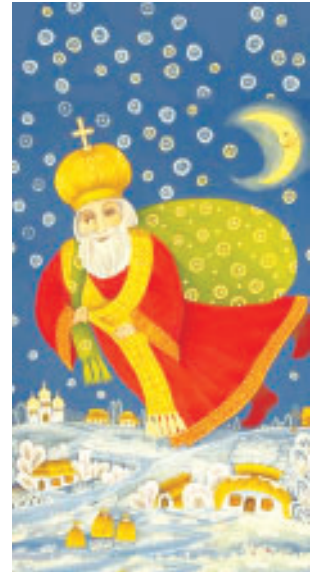
Figyeld meg a jégvirágmintákat az ablakon, a hópelyhek és a jégcsapok formáját. Mire emlékeztetnek? Barátaiddal készítsetek karácsonyi lapbookot.

Ellenőrizd a tudásodat

Hangocska feladatai

1. Zenei vetélkedő: *Emlékezz vissza dalokra és énekeld el.*

2. A hangszeres művek közül melyik kapcsolható a pasztorál zene koncertprogramjához?

V. Koszenko. Esőcske

M. Csemberzsi. Felhőcske

M. Muszorgszkij. Hopák

J. S. Bach. Tréfa

3. Nevezd meg a hangszereket, melyek megszólaltatták Sz. Prokofjev: *Péter és a farkas* című szimfonikus meséjének szereplőit. Melyik hangszercsoportoz tartoznak?

4. A meghallgatott zeneművek és rajzfilmek közül válassz ki olyat, amely megnyugtat és amelyik a reggeli tornához illik.

Színecske feladatai

1. Mi a neve a tájat ábrázoló képeknek?
2. Nevezd meg az alábbi képek közül a tájképet és a csendéletet.

3. Keresd meg az alábbiak közül az árnyképet.

4. Mi a «vitinanka»?

Hangocska és Színecske feladatai

1. Hogyan érted a vonás szót a művészetben?
2. Oszd szét a szavakat két művészládába. Melyik szó fölösleges?

3. Válassz a pasztorál zenéhez a kép hangulatának megfelelő illusztrációkat a tankönyvből

P. Csajkovszkij. Őszi ének

A. Vivaldi. Tél

4. A művészet milyen típusai egyesültek a rajzfilmben?

II. A TERMÉSZET SOKSZÍNŰSÉGE

15. TÉLI ETŰDÖK

Türelmetlenül vártuk már a tél-varázslót.

A tél szépségeit nemcsak látni lehet, de érzékelhetjük a zene hangjaiban is. A zeneszerzők úgy ábrázolják, hogy *zenés tájképet* alkotnak.

Liszt Ferenc. 12. ifjúsági etűd (Hóvihar).

Milyen hangulatod lett zenehallgatás közben? A zene gyors vagy lassú? Milyen hangszeren adják elő a darabot? Találj ki mozdulatokat és készíts koreográfiai etűdöt Hóvihar címmel.

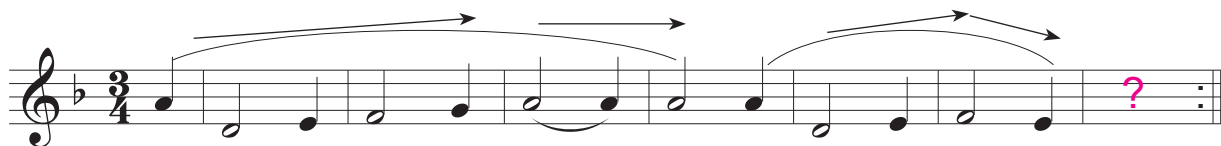

Etűd (gyakorlat) (укр. *етюд*) – oktatási jellegű darab az előadás technikájának tökéletesítésére.

Énekeld el a gyakorlatot a megfelelő ütemjelekkel. Készíts hozzá befejezést. Milyen táncra emlékeztet a dallama?

Ле-тять - ле-тять сні- жин - ки на по - ле ліс і сад.
 Ве-се - лий свій та - но - чок тан-цю - є сні - го - пад.

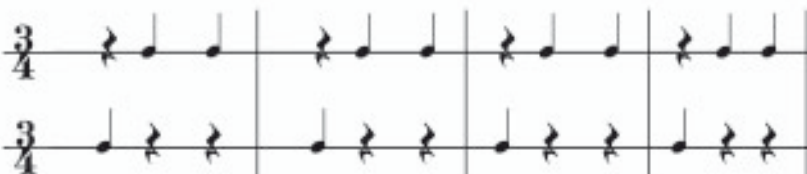

Kottaolvasás

A dallam a zeneírásban *taktusokból* (ütemekből) áll. Az ütem mértékét számok jelzik a kulcs mellett.

Végezz ritmusgyakorlatokat (egyedül vagy együttesben). Melyik emlékeztet közülük a hópelyhek keringőjére? Keresd meg a szüneteket a gyakorlatban.

Színecske zeneszerzőnek képzelte magát. Döntsd el, helyesen választotta-e meg a hangszereket a Hóvihar és a Téli álom című darab előadásához.

Reggeli torna közben végezz ko-reográfiai gyakorlatot. Rögtönözz mozgást a zene jellegének megfelelően.

15. TÉLI ETŰDÖK

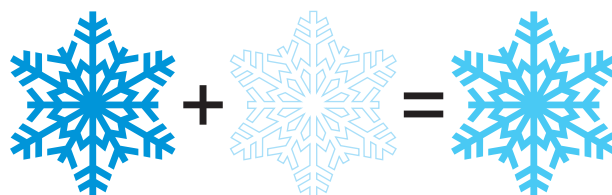

Napsütéses téli napokon csillog a hó és különböző színekben pompázik. Amikor a nap elbújik, a színek más-más árnyalatúak lesznek.

Napsütéses vagy felhős napot ábrázolt a művész? Milyen színeket és árnyalatokat használt?

Próbáld ki, hogyan születnek a különböző színárnyalatok.

Rajzolj *Téli etűd* kompozíciót. Kellékek: viaszceruza, akvarell. Használj különböző színárnyalatokat.

1. változat

2. változat

Találd ki és rajzokban ábrázold a vidám hópehely kalandjainak történetét, adj neki címet.

16. TÉLI SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A tél – csodálatos évszak! A gyermekek részére nemcsak a vidám szórakozás időszaka, de megerősíthetik egészségüket is.

A mi kis barátaink is foglalkoznak különféle sportágakkal. Színecskét a sportjátékok kerítették hatalmukba, melyek tele vannak energiával és gyorsasággal. Hangocska azokat szereti, melyek fejlesztik muzikalitását és természetes kecsességét.

Emlékezz rá, melyik sportág egyesíti a sportot és a művészetet. Melyikről mondhatjuk, hogy *tánc a jégen*? Állapítsd meg az illusztrációkon Hangocska és Színecske érdeklődését a sport iránt.

V. Koszenko. Ugrókötel.

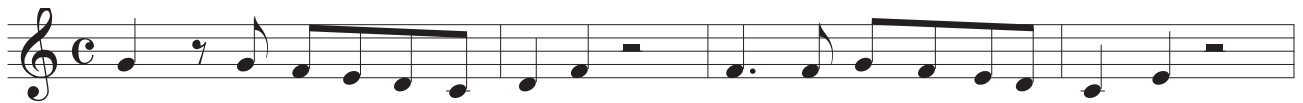

Mi a szerepe a ritmusnak és a tempónak a zeneművekben?

SPORT TÉLEN

V. Szoroka zenéje R. Obsarszka szövege

1. Скрізь роз-ва-ги-за-бав-лян-ки і на лижах, і на сан-ках

ми з'їжджаємо із гір-ки, всю-ди сміх лу-на-є дзвін-ко. Ве-

се-ла зи-ма, спортивна зима на-си-пала снігу у нашім дворі. І

ра-діс-но нам, і весело нам, а білі сніжинки кружляють вгорі.

2. Бабу сніжну ми зліпили,
Ніс із моркви причепили,
Ну, а щоб не мерзли ніжки –
Стали дружно грати в сніжки.

Prispiw.

Keresd meg a dal zenei felírásában a hangok és a szünetek hosszúságát, amelyeket ismered.

Gondoskodva egészségünkről, minden nap végezzünk reggeli tornát, foglalkozzunk testedzéssel. Hogy ezt örömmel végezzük, kitalálták az *aerobic-edzést*, ez különféle testedző gyakorlat (járás, futás, ugrálás stb.), amit zenére végeznek.

Végezz bemelegítő-táncot zenére mozogva.

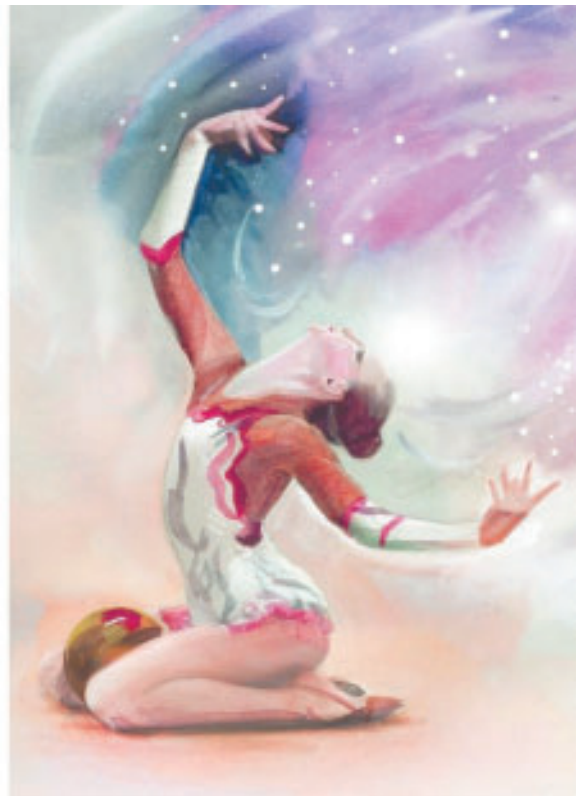

Szabadidődben válogass zenéket az aerobic-edzés gyakorlataidhoz.

16. TÉLI SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Hoki, futball, jégkorcsolya, tenisz – mindezekkel és a sport sok más formájával foglalkoznak vásznaikon a művészek. Ezek az alkotások érzelmekkel vannak telítve, hiszen csodálatosak az ember mozgását ábrázoló képek. A sport sok formáját ábrázolják a sportérmeken is.

Mit láthatunk a képeken? Milyen sportolókat örökítettek meg a művészek? Milyen érzelmeket keltenek ezek a művészi alkotások?

Nézd meg, milyen sportágat ábrázolnak az érmek.

Dombormű (укр. рельєф) – a szobrászat egyik ága, olyan alkotás, amely kissé kiemelkedik a sík felületből.

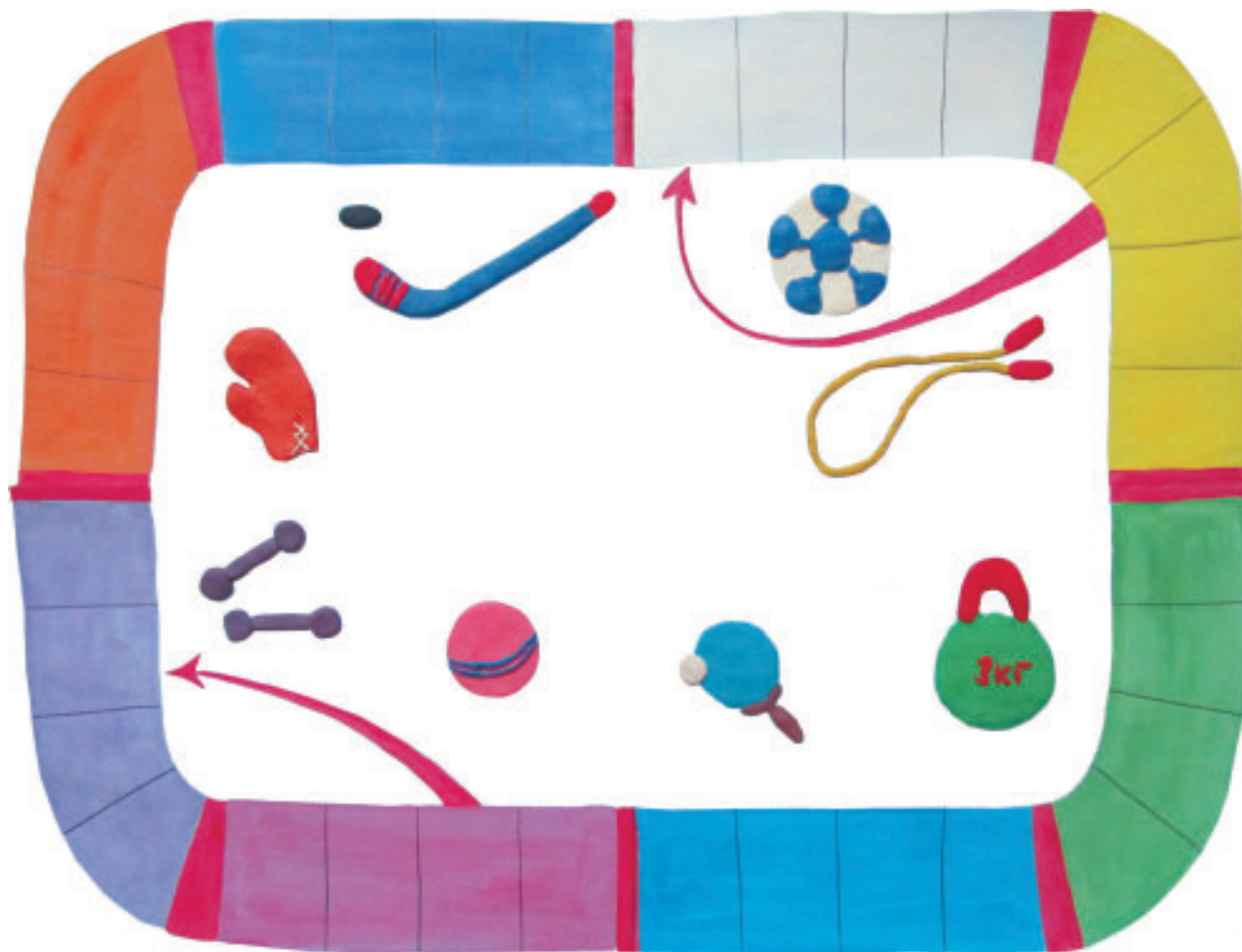

Az árnyképek alapján nevezd meg a sport különféle formáit.

Csoportmunka. Készítsetek társasjátékot *A sportcsúcsok* felé címmel. Rajzoljátok meg a játékmezőt, készítsetek a sportoknak megfelelő gyurmabábokat.

Határozzátok meg együtt a játékszabályokat. Készítsétek el karton és fólia felhasználásával a nyerteseknek járó érmeket.

17. AZ ÁLLATOK FARSANGJA

Mindenkit meghívunk ma a farsangra. Ezen az ünnepen érdekes ruhákba öltözünk, táncolunk, énekelünk és vidám találós kérdéseket oldunk meg.

Camille Saint-Saëns (ejtsd: kamill szen szansz) zeneszerző fantasztikus zenés karnevált alkotott. A mű szereplői állatok, akik kérkednek (dicsekednek) erejükkel, ügyességükkel, szépségükkel, néha pajkosságukkal.

Találós kérdés

Elcsodálóztak a gyerekek:
Ez egy állat vagy egy hegy?
Hogyan eszik, hogyan iszik?
Ebben neki ormány segít!

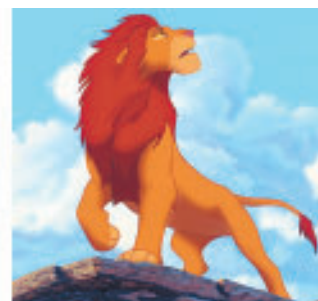
Saint-Saëns. Az állatok farsangja ciklus. Az elefánt. Az Oroszlán királyi indulója.

Hasonlítsd össze a darabokat. Kik adják elő? Hangszínük alapján mely hangszereket ismered fel? Milyen regiszterben szólalt meg a zene? Milyennek jellemzi az Oroszlánt – rettenetes vagy kedves? Emlékezz vissza, melyik rajzfilm szereplői állatok? Hogyan van megformálva jellemük?

Rajzfilmek. Mikita Róka, Oroszlánkirály stb. (részletek).

Énekeld el a dalocskát.

«Гав, гав! Вже о- бід!» – гав-ка пе-сик з-під во-ріт.
«Няв, няв! – кіт ска - зав, – знов я ми-ші не спій-мав!»

OROSZLÁNKÖLYÖK

V. Hrebenyuk zenéje

N. Ivanyuk szövege

Весело

1. Я б хо-див до зо-о- пар- ку ма- ло не що- дня,

Приспів:

бо спо- до- ба- ло- ся ду-же ме-ні ле- ве- ня. Ле-ве- нят- ко,

ле- ве- нят- ко, ле- ве, ле- ве- нят- ко, я візь- му те-

бе з со- бо- ю, як до- зво- лить тат- ко.

2. Я не хочу цуценятко й сіре кошенья,
Бо подобається дуже мені левеня. *Приспів.*
3. Я не буду шоколаду вимагати щодня,
Якщо купить мені татко руде левеня. *Приспів.*

Szerinted hogyan kell előadni ezt a dalt: hangosan vagy halkán, gyorsan vagy lassan? Tetszésed szerint készíts tapssal ritmuskíséretet a dalocskához.

Milyen zenét lehetne készíteni a *Háziállatok farsangjához*?

17. AZ ÁLLATOK FARSANGJA

A művészek az állatokat, a madarakat, a rovarokat, a halakat különböző külsővel és jellemvonásokkal ábrázolják. Ezeknek az alkotásoknak a neve **állatábrázoló művészet**, alkotóit pedig állatfestőnek, állatszobrásznak nevezik.

Ezeket az állatokat védett területeken figyelhetjük meg, ahol természetes környezetben élnek.

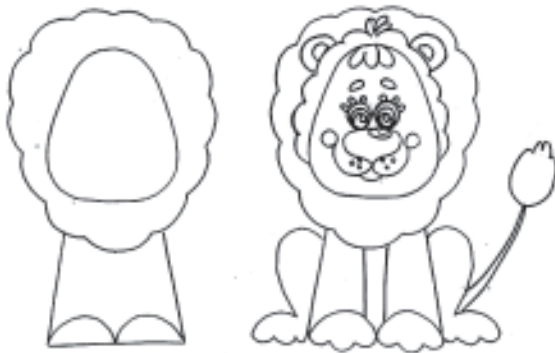
A képen látható állatok közül melyeket ismered fel?

Rajzolj vidám oroszlánt vagy álmodozó elefántot. Válassz vízszintes vagy függőleges formát a rajz elhelyezéséhez. Kellékek: *ceruza, filctoll.*

1. változat

2. változat

Társaidal együtt gyűjtsetek érdekes információkat szülőföldetek állatairól (fényképek, leírások stb.).

Animációs ábrázolás (укр. *аніمالістичне зображення*) – állatábrázoló művészet.

18. A MADARAK FARSANGJA

Az állatok farsangja folytatódik... Ma a zenés karneválon bemutatkoznak a madarak.

Saint-Saëns. Az állatok farsangja ciklus. A kakas és a tyúkok. A kakukk az erdő sűrűjében. Hattyú.

Jellemezd a hallgatott darabok zenéjét. Hasonlítsd össze a hangszer hangszínét, amelyek a madarokról *szóltak*. Előadható-e a kakukk zenéje csellón, a hattyúé dobon?

Saint-Saëns. Az állatok farsangja.

Nevezd meg azokat a hangszereket, amelyek a madarak zenéjét adják elő.

klarinét

zongora

cselló

1. változat. Találd ki a zenés találós kérdést, énekeld el a kotta szerint a megfelelő ütemjelekkel.

Сі-ла пташка на дубку, за-ве-ла сво-є «Ку-ку».

Білосніжна гарна птиця, горда, ніжна, як цариця.

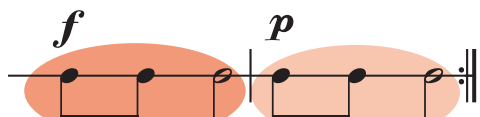
2. változat. Fejezd be a találós kérdés dallamát.

На по-двір'ї хо-дить птах і спі-ває по скла-дах.

Játék. *Visszhang.*

Ку - рі - ку ку - рі - ку.

Ку - ку, ку - ку ку - ку, ку - ку

Képzeld el, hogy madár vagy és egy fantasztikus táncot jársz a zenére. A mozgását jelenítsd meg a keziddel – szárnyakkal. Próbálj árnyékszínházat játszani.

18. A MADARAK FARSANGJA

A varázslatos mesevilágban szebbnél szebb, színes, féktelen csoda-madarak repkednek. Repkednek a csoda-madarak a napfényben, s a barátságos égen hangzik énekük.

A madarakat mindig érdekes megfigyelni. Elkápráztatnak bennünket csodálatos énekükkel, színes tollazatukkal, kecsességükkel. Ez a természet igazi szépsége.

Hogyan helyezték el a művészek a képeken a darut, a cinegét és a gémet? Mivel töltötték ki a teret a madarak körül? Keresd meg a képeken a szerkezeti középpontot. Érdeklődj, milyen madarakat jegyeztek még be Ukrajna Vörös Könyvébe. Figyeld meg, hogyan néznek ki.

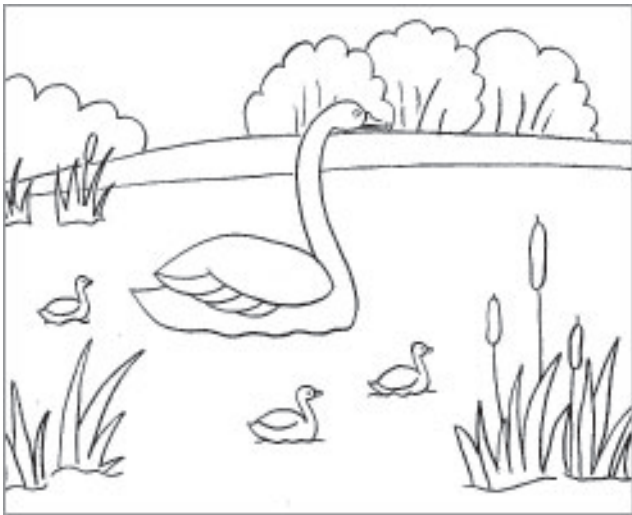

Feladat. Gyakorold, hogyan kell madarat rajzolni (ceruza).

Készítsd el a Vörös Könyv egy oldalát madarat ábrázoló rajzzal (akvarell, vízfesték).

Készítsetek lapbookot. Használjátok fel az eddig összegyűjtött információt szülőföldetek állatvilágáról.

19. UTAZÁS TÁVOLI ORSZÁGOKBA

Íme, új szereplője van a zenés karneválnak, a messzi tengerentúli Ausztráliából. Különös állatok laknak ott, melyek a hasukon a zsebükben hordják kicsinyeiket. Ez az állat a kenguru.

Ausztrália partjainál laknak még a világ legszebb halai.

Az *Akvárium* című darabban Saint-Saëns megjeleníti a víz színeinek gyönyörűségét, amihez a következő hangszereket használja fel: fuvolát, zongorát, xilofont és olyan ritka **billentyűs** hangszert, mint a *cseleszta* és a *harmónium*.

Saint-Saëns. Az állatok farsangja ciklus. A kenguru. Akvárium.

Hogyan fejezi ki a zene a kenguru tulajdonságait? Milyen halakat képzelsz el az akváriumban?

xilofon

harmónium

cseleszta

A KENGURU

V. Grebenyuk zenéje

E. Szatalkina szövege

1. Ой, від смі-ху я ум-ру, див-ля-чись на кенгу-ру!
Ще не ба-чив я в жит-ті рюк-за-ка на жи-во-ті.

Приспів:

Ой, зві-ря-та, ой, зві-ря-та, ви смішні, мов не-мов-ля-та.

A távoli országokban más érdekes állatok és madarak is élnek, például ilyenek:

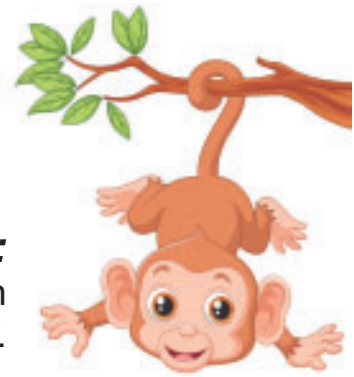
Teknősbéka:

Páncélos, de nem lovag,
Lélegzéskor bólogat,
Tojást rak, de nem madár,
Jól úszik, és lassan jár.

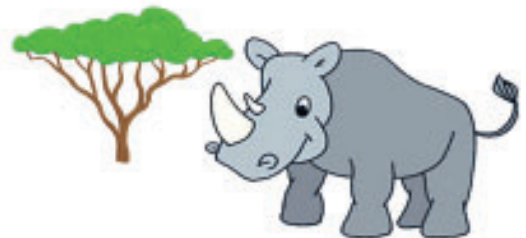
Majomkölyök:

Banánliget közepén
kóborol egy kis legény.
– Mak-mak-mak-mak – szól a nóta.
– Banánt falok reggel óta.

Orrszarvú:

Vastag és ügyetlen vagyok,
Hangulatom szomorú,
Szarv is van az arcomon,
Én vagyok az orrszarvú.

Készíts saját daloskönyvet *Állatok farsangja* címmel. Találj ki dal-
lamokat a versekhez. Mérlegelj, a zenekar mely hangszerei tudják
átadni az állatok jellemét?

Vizsgáld meg a környezeted tárgyainak hangjait. Válogasd ki a szokat-
lan hangszínűeket.

19. UTAZÁS TÁVOLI ORSZÁGOKBA

A víz alatti világ színpompás halaival, különböző tengeri élőlényekkel és csodálatos korallokkal tarkított és különleges.

Milyen geometriai formákra emlékeztetnek téged a tengeri mélység élőlényei?

Feladat. Képzeld magad a víz alatti csodavilágba. Különböző mértani alakzatokból alkoss halakat, tengeri élőlényeket.

Rajzolj halakkal tele akváriumot. Fesd be a lapot a kék különböző árnyalataival. Kellékek: *viaszceruza, akvarell.*

1. változat

2. változat

3. változat

4. változat

Találj ki érdekes gyorsmondókákat állatokról, madarokról és halakról.

20. ŪRUTAZÁS

Milyen magasan van az égbolt!
Nem lehet elérni. És mi lehet ott? Mi van a távolban? Szeretnénk megtudni...

Az ember évszázadokon át szeretett volna elmerülni a világűr titokzatos, ismeretlen világában. Vizsgálta a csillagos égboltot, gyönyörködött szépségeiben, álmadozott a messze világról és az űrutazásról.

A festőművészek és a zeneszerzők is művészi alkotásokat szenteltek a világűrnek.

T. Newman. Avalon csillaghajó (az Utasok című filmből).

Milyen képeket képzelsz el a kozmikus zene hallgatása közben? Milyenek ábrázolják a festőművészek a távoli kozmikus világot? Magyarázd el.

Rajzfilm. Mérföldek a jövő bolygójáról (részletek).

A Világegyetem zenéjét elektronikus hangszerek segítségével alkotják, többek között *szintetizátorral*.

Barátaiddal játsszátok el N. Karpenko *Bolygók parádéja* című versét. Oszdátok el a szerepeket, válogassatok zenei hangszereket. Minden bolygónak találjatok ki hangkíséretet.

szintetizátor

A bolygók mind sorban állnak,
Kezdődhet a parádé!
Első Merkúr-utazó,
Második Vénusz, a ragyogó,
Harmadikként köszönt a Föld,
A negyedik a szépséges Mars,
Ötödik Jupiter, hatodik Szaturnusz,
Hetedik Uránusz, utána Neptunusz.
Minden bolygó sorban állva
Várja már a parádét!

Szabadidőben válogass hangszíneket és készítsd el a világűr ritmusát.

Érdeklődj, milyen elektronikus hangszerek vannak még?

20. ŰRUTAZÁS

Minden gyermek álmodozik egy csodálatos űrutazásról, hogy ismeretlen bolygót fedez fel, amelyen fantasztikus élőlények vannak. A művészek is sokat fantáziálnak!

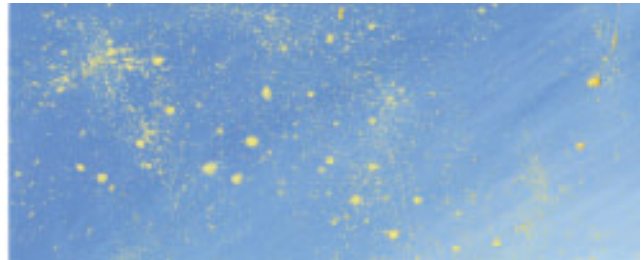

Figyeld meg a képet. Milyen szokatlan dolgot lehet látni rajta? Határold meg a kozmikus látóhatárvonalat.

Feladat. Gondolkodj, hogyan lehetne a képet világosítani vagy sötétíteni fekete és fehér vízfesték felhasználásával. Figyeld meg, hogyan lehet fröcsköléssel csillagos égboltot varázsolni.

Készíts űrtájképet. Alkalmazd a világosítás, a sötétítés és a fröcskölés módszereit. Kellékek: *vízfesték, ecset, fogkefe.*

1. változat

2. változat

Találj ki idegen nyelvet az űrlakó számára. Jelöld a szavakat a képeiden.

21. KUKKANTSUNK BE A SZÍNHÁZBA

A színházi előadás sikere többféle szakma mesteri összekapcsolódásán múlik. Például, az operában a művészeknek tökéletesen el kell játszani a szerepüket és közben tudni kell a vokális tételt is. A zenekar muzikusai a karmester vezetésével hivatásos szakemberek, hogy az előadás megragadja a nézőt.

A zeneszerzők gyakran alkotnak zenés színi-előadást gyerekeknek mesék alapján. Mikola Liszenko egy közismert népmese alapján komponálta a *Koza-Dereza* című gyermekoperát. A zeneszerző minden hős részére írt egy dal-jellemrajzot.

M. Liszenko. *Koza-Dereza* meseopera (a Kecske, a Róka és a Rák éneke).

Emlékezz vissza, mi az opera. Hogy nevezzük a főszereplők dalait az operában? Hasonlítsd össze a Kecske, a Róka és a Rák énekének dallamát. Melyik dallam kapcsolható ezekhez az ábrákhoz?

A RÓKA DALA

M. Liszenko zenéje Szövege népköltés

Я Ли-сич-ка, я Се-стрич-ка, не си-джу без

ді-ла: я гу-сят-ка пас-ла, по-лю-вать хо-ди-ла.

A KECSKE ÉS A RÁK TÉMÁJA

M. Liszenko zenéje Szövege népköltés

Я Ко-за-Де-ре-за, пів-бо-ка

луп-ле-на, за три ко-пи куп-ле-на.

А я Рак-неборак, я непростий козак.

Kéz- és táncmozdulatok segítségével mutasd be a főszereplők jellemét a megfelelő tempóban. A Rák tánca előadható-e nagyon gyors tempóban? Magyarázd meg.

Emlékezz vissza, milyen meseoperákat ismeresz.

21. KUKKANTSUNK BE A SZÍNHÁZBA

A bábszínházban a vidám hangulatot nem csak a bábszínészek biztosítják, hanem a művészi dekoratőrök is, akik mesterien készítik el a díszleteket.

Melyik mese részletét ábrázolja a fenti kép? Nevezd meg a szereplőket. Mi látható a díszleten? Képzeld el, milyen mesehősök lakhatnak ezekben a kis házikókban.

Díszlet (укр. декорації) – a színpadi háttér művészi megformálása.

Játékfilm (укр. кінофільм) – rendszerint felnőttek részére készült film.

Rajzfilm (укр. мультфільм) – multiplikációs film, részletrajzok felvételéből összeállított film.

Feladat. Készíts mértani alakzatokból házikókat.

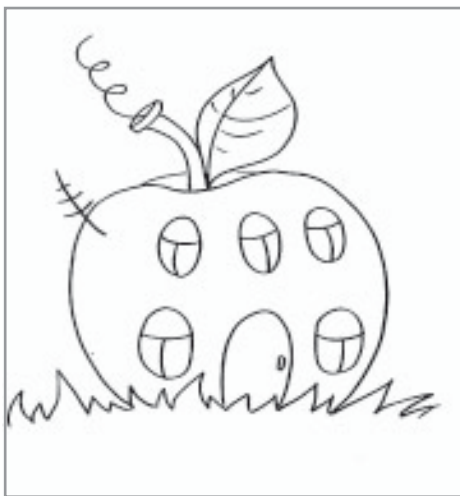

Rajzolj varázsházikót egy mese díszletéhez (választható technika: akvarell, vízfesték, színes ceruza).

1. változat

2. változat

3. változat

Nevezd meg a színházban dolgozó emberek szakmáját.

22–23. AZ ÉVSZAKOK TALÁLKOZÁSA

Lám, véget ér a tél. A csermely csobogásával, a madarak vidám énekével közeleg a tavasz. Az emberek örömmel fogadják dalokkal, körtánccal és köszöntőkkel.

A festőművészek ősidőktől napjainkig ábrázolják a különböző évszakokat, illusztrálják a naptárakat, kalendáriumokat.

P. Csajkovszkij. Az Évszakok ciklus. Maszljana (Február), A pacsirta éneke (Március), Aratás (Augusztus).

Hasonlítsd össze ezeket a darabokat. Játssz el a pacsirta énekét hangszeren. Figyeld meg, milyen évszakokat ábrázolnak a képek.

TAVASZI KISCICÁK

Zene O. Januskevics

Szöveg M. Jaszakova

1. Сірі-сірі котики, сірі, наче дим, посідали котики у рядок один.

Розпушились котики, вже їм не до сну – виглядають котики із куців ве-

Приспів:

сню. Котики, котики, хто вас так назвав? Може, кому, котики,

ви сказали: «Няв!». Може, кому, котики, ви сказали: «Мур!».

Ну при- знай-тєсь ко-ти- ки: хто, ко- ли це чув?

2. Пахнуть, пахнуть котики теплим вітерцем,
Пахнуть, пахнуть котики ніжним деревцем.
Пахнуть, пахнуть котики світлом і добром,
Пахнуть, пахнуть котики маминим теплом. *Приспів.*

Készíts tavaszi hívogató dalt a madárkáról a ritmusképlet alapján.

Fejtsd meg a rejtvényt: mondd meg a szavakat, amelyekben elbújtak a hangok

☰ пүлөгép,

☰ boz,

☰ lva,

☰ várvány,

22–23. AZ ÉVSZAKOK TALÁLKOZÁSA

Az évszakok változása nemcsak a természetben figyelhető meg. Az emberek is változtatják a ruhatárukat. És a babák is.

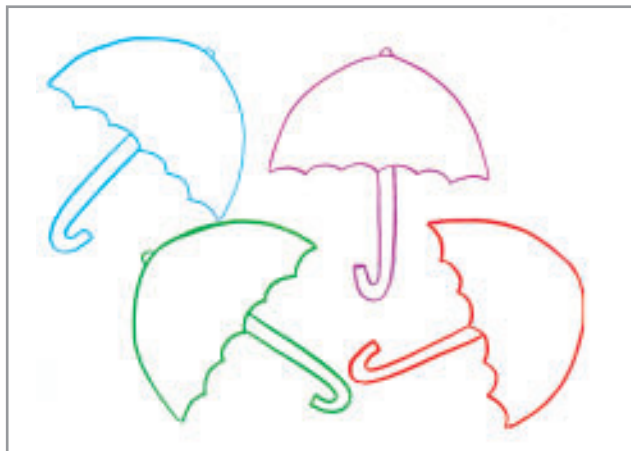

A kép alapján beszélgetsek a különböző évszakokról. Magyarázzátok meg, melyik babaruha tavaszi és melyik téli.

Rajzolj esernyőket Négy évszak címmel (színes ceruza, filctoll).

Készíts ruhákat Hangocska és Színecske számára. (színes ceruza, filctoll).

Barátoddal találjatok ki egy játékot, amelynek a neve *Ruhaüzletben*. Készítsetek ruhamodelleket a babáknak és árcédulákat is.

24. A MI ÉDES UKRAJNÁNK, MINT A FÜLEMÜLE DALA

Kányafa nélkül nincs Ukrajna,
Mert a kányafa az egyik szimbóluma.
Hol nevetgélő, mint egy boldog lányka,
Hol szomorkodik, meghajlik bánatába.

Az ukrán muzsikát gyakran játsszák népi hangszereken. Valódi jellegzetesség a *bandura*.

Hatalmas méretével és visszhangot adó zúgásával megkülönböztethető a *trembita* – az ukrán Kárpátok éke.

R. Hrynykiv. Vesznyánka. I. Samo. Vesznyánka (tavaszköszöntő dal).

Hasonlítsd össze a dalokat. A zongora hangjai és a bandura húrjainak átcsengése hogyan alakul a tavasz muzsikájává? Figyeld meg az ukrán népi hangszereket az illusztrációkon. Hasonlítsd össze a bandura ábrázolását a festményen és a szobrocskán.

Énekeld el a dalt, fejezd be a zenei frázist.

Zene A. Filipenko Szöveg T. Sevcsenko

1. За-цві-ла в до-ли- ні чер-во-на ка-ли-на,

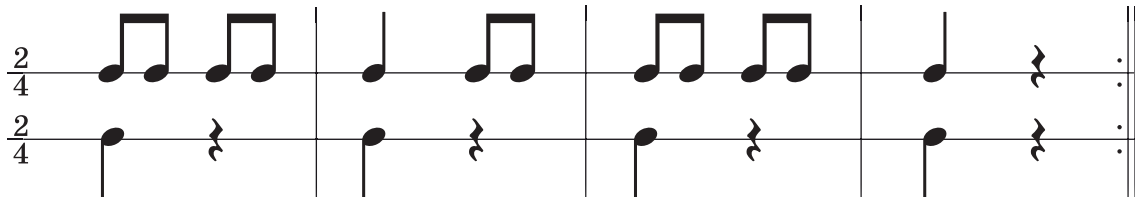

ні-би за-смі-я- лась дів-чи-на-ди-ти-на.

2. Любо-любо стало, пташечка зраділа,
Пташечка зраділа і защебетала.

A ritmusgyakorlatot játsszátok el együttesben.

Segíts Színecskének megnevezni az ukrán népi hangszereket.

Mesélj családodnak az ukrán népi hangszerekről.

24. A MI ÉDES UKRAJNÁNK, MINT A FÜLEMÜLE DALA

Valamikor réges-régen egy Petrikivka nevű ukrán falucskában a dnyepropetrovszki vidéken az emberek csodálatos virágokat, különleges állatokat és madarakat kezdtek rajzolni. Innen ered az egész világon ismert petrikivkai festés, ami a *dekoratív művészet* típusai közé tartozik.

Gondold át, miben különböznek a petrikivkai díszítő mintákon található virágok, madarak és az állatok a természetben élőktől?

Figyeld meg a petrikivkai festés alapvető elemeit.

A dekorálás (укр. *декорувати*) – más szóval díszítést jelent.

Iparművészet (укр. *декоративно-ужиткове мистецтво*) – a mindennapi élet eszközeinek díszítő művészete.

Feladat. Rajzolj bogyókat az ujjaddal, magocskákat az ecsettel (vízfesték).

Készíts díszítő mintákat, amelyek szárból, levelekből és bogyócskákból állnak.

1. változat

2. változat

Szabadidőben íj internetes tájékoztatót a világ más tájain élő barátaidnak a petrikivkai festésről, mint az ukrán művészet eredeti jelenségéről.

25–26. VIRÁGFANTÁZIÁK

Kimennek a lányok a kertbe,
koszorút fonnak a fejükre,
százsorszépből, nefelejcsből,
földönfutó örökzöldből,
illatozó búzavirágból.

Az ukránok számára a koszorú nemcsak díszítés, de védelmező is a gonosztól, a rossztól.

Az ukrán népdalokat gyakran feldolgozzák népi együttesek és ciklusokba foglalják. Ezeket a hangszeres zeneműveket költőiesen *füzéreknek* (csokornak) nevezik.

Ukrán népdalcsokor népi zenekarra.

Talán ismerős neked a Pöttöm Panna meséje. Erről a kislányról, aki virágból született, különféle művészeti alkotások szólnak.

J. Ruszinov. Pöttöm Panna balett (részlet).

Hogyan jellemzi a zene az előadás szereplőit? Mely hangszerek hangszínét ismered fel? Milyen a szereplők öltözete? Mondd el.

VIRÁGFÜZÉR

M. Vedmederi zenéje

V. Verhoveny szövege

1. Квіточ-ку до кві-точ-ки я сплету ві-но-чок, із то-бо-ю,

веснонько, я пі-ду в та-но-чок! _____ Я пі-ду в таночок!

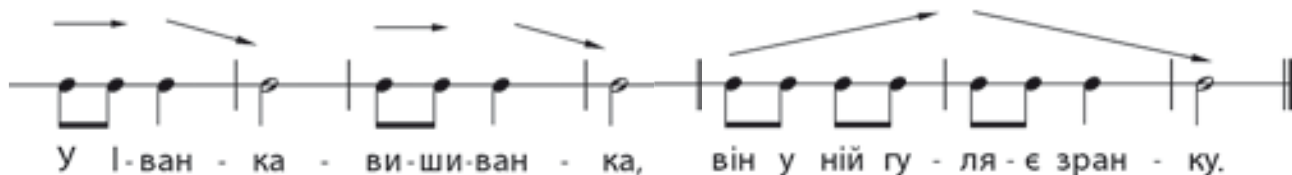

_____ Я пі-ду в та-но-чок!

2. У долині річечку стріну я привітну –
У віночок стрічечку попрошу блакитну!
Попрошу блакитну! Попрошу блакитну!

1. *változat.* Találj ki táncmozdulatokat a dalocskához és add elő a hozzá illő hangulatban.

2. *változat.* Az általalok ismert ukrán népdalokból készítettetek dalfüzért: őszi, téli, tavaszi (*csoportmunka*).

Mozogjunk! L. Szobolevszka zenéje és szövege. Napfüzér. Játsszátok el a *Koszorú*, *koszorú* kezdetű játékot.

Találj ki táncmozdulatokat a dalocskához és add elő a hozzá illő hangulatban.

Figyeld meg, a hagyományok szerint milyen virágokat kötnek az ukrán virágfüzérékbe.

25–26. VIRÁGFANTÁZIÁK

Az ukrán füzér minden egyes virágának megvan a saját különleges jelentése. Például, a rózsza, a mályva és a pünkösdi rózsza – a hit, a remény és a szerelem, a télizöld – a halhatatlanság, a búzavirág – az odaadás jelképe.

Gondolkozz, vajon miért adta a művésznő a *Tavaszi* és a *Nyári* címet ezeknek az alkotásoknak? Képzeld magad elé, hogy néznének ki az *Ősz* és a *Téli* című képeken a virágfüzérek.

A mai füzéretet gyakran művirágokból készítik.

Figyeld meg, hogyan lehet rózsát készíteni különböző anyagokból.

anyag

gyöngy

papír

drót

Készítsetek ünnepi füzért színes papírból és kartonból, amely akár szép ajándék lehet *(munka párban)*.

Mozgasd meg a fantáziádat és készíts csodálatos virágokat *(vízfesték, lenyomat)*.

1. változat

2. változat

Érdeklődj, milyen virágok kerültek be Ukrajna Vörös Könyvébe.

27–28. AZ ÉLET RITMUSAI A MŰVÉSZETBEN

A természet minden reggel felébred, s a sötét éjszakát felváltja a fényes nappal. Aztán újra beköszönt az este... A természetben az éjjel és a nappal csodálatos ritmusban követi egymást.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták Bagoly Néni varázslatos házikóját nappal és éjjel. Hasonlítsd össze a képek színvilágát. Mi és hogyan változik?

E. Grieg. Reggel. A Peer Gynt szvitből. *Sz. Prokofjev.* Este. A Gyermekmuzsika ciklusból.

A. Vivaldi. Tavasz. Nyár. A Négy évszak versenyművek ciklusából.

A zenét hallgatva, milyennek képzeled a reggelt és az estét?

Milyen hangulatot ébresztenek benned a versenyművek? Hasonlítsd össze a tavasz és a nyár muzsikáját.

Versenymű (concerto) (*укр. концерт*) – szólóhangszer vagy hangszercsoport és a teljes zenekar váltakozó játékára, felelgetésére, versenyére épülő zenekari mű.

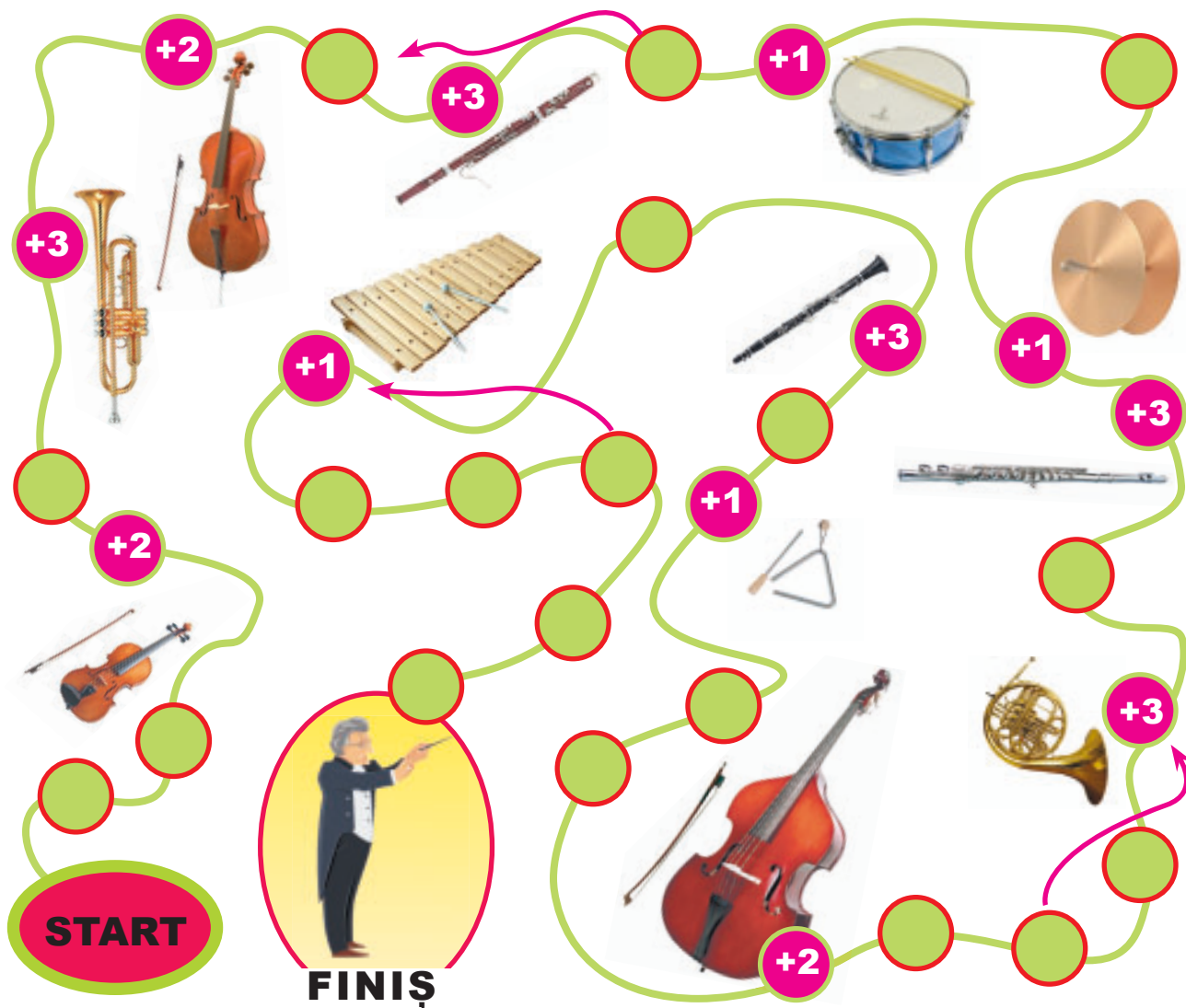
Énekelj el a *A természet tarka színei* című dalt (Melléklet, 110. oldal).

Kísérletezz és készíts hangos képet.

1. változat. Próbáld kimondani a *Köszöntelek, új nap* szavakat (hangosan, halkán, suttogva). Készíts a szavakhoz dallam-gyakorlatot!

2. változat. Környezeted tárgyainak és hangszerek segítségével próbáld megalkotni a különböző évszakok hangjait (csoportmunka).

Játék. Zenekar. Játékszabályok: nevezd meg a hangszert, amelyik a piros kör mellett található. Ha elhibázod, kimaradsz a következő lépésnél.

Kedvenc dalaidból készíts ciklust, válassz közös témát.

27–28. AZ ÉLET RITMUSAI A MŰVÉSZETBEN

A természetet megfigyelve érezzük annak ritmusát: az évszakok váltakozását, hogyan követik egymást a nappalok és az éjszakák. A ritmus a művészetet is áthatja. Te már tudod azt, hogy ritmus nélkül nincs zene. És mit gondolsz, mi van a képzőművészetben? Próbáljunk együtt itt is ritmust keresni.

A **sorminta** az elemek ritmikus váltakozására épül. Állhat mértani alakzatokból vagy növények dekoratív ábrázolásából. Ezért elnevezésük: *mértani*, *növényi* stb.

A művészek gyakran ötvözik a különböző elemeket, amelyek során egyedi díszítések születhetnek.

Sorminta (ornamentum) (укр. орнамент) – olyan minta, amelyben a dekoratív elemek ritmikus ismétlődése figyelhető meg.

Ukrajnában a mindennapi élet tárgyait díszítették – edényeket, ruhát, népi hangszereket. Így jött létre az *iparművészet*.

Vajon jól választotta-e ki Hangocska a díszítőelemeit?

Készíts díszítést könyvjelzőnek (színes papír, karton, olló, ragasztó, ecset).

1. változat

2. változat

Csoportmunka. Békeszalag. Rajzold meg a szalag egyik díszítőelemét (színes ceruza, filctoll). Szabad időtökben a szüleitekkel vagy a barátaitokkal rakjátok össze kreatív munkáitokat egy közös kompozícióba.

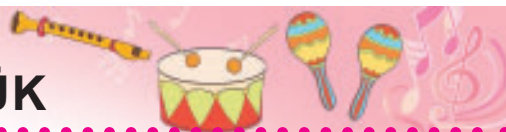

Találj ki díszítést a háztartási eszközökre.

29. A SZÉPET ÉS A HASZNOSAT HIRDETJÜK

A természet határtalanul szép és bőkezű. Minden évben megajándékoz bennünket különféle gyümölcsökkel, lédús gyógyító növényekkel és sok-sok mindennel, melyek hasznosak a testi és lelki egészségünknek.

Hogy a gyerekek figyelmét felhívja az egészséges táplálkozásra, Carl Warner ausztráliai fényképész úgynevezett ízletes tájképeket készít.

Mit ábrázol a kép? Milyen érzelmeket vált ki benned? Milyen hasznos élelmiszerekből alakították ki a tárgyakat és a hangszereket a tájképen?

Paul Mauriat. Taka-takata.

A szimfonikus zenekar mely hangszereinek hangszínét ismered fel? Próbálj tapskíséretet készíteni a mű ritmusára a gyakorlaton.

SZIVÁRVÁNY

Natalia Máj zenéje és szövege

1. Крап-лю до-щи-ка берем, тріш-ки сонця додаєм, сві-тан-

ко- во- ї ро- си, жменьку ра-дос-ті для всіх.

Приспів:
Подивись на не-бо – ко-льо-ри яс-ні, _____
Подивись на не-бо – сон-це зо-ло-те, _____

сумувать не тре-ба – просто посміх- нись!
Сумувать не тре-ба – все на краще йде!

2. Слово лагідне скажи, теплий погляд залиши,
І добрішим стане світ, й наша пісня задзвенить!

Приспів.

A zenét gyakran használják a mai reklámokban. Felkelti a fogyasztó figyelmét, hozzájárul az áru, a termék, a látvány népszerűsítéséhez.

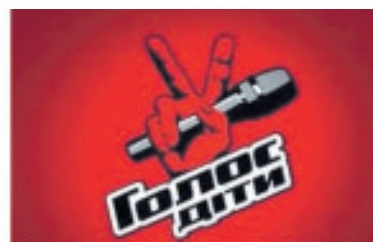
Mozogjunk. Szivárvány.

Z. Kraszulják zenéje és szövege.

Felnőttek segítségével keresd meg az interneten a *Hang. Gyerekek.* tehetség-kutató műsor zenereklámját.

Figyeld meg, hogyan kelti fel az érdeklődést a zene és irányítja rá a figyelmet az ifjú énekesek versenyére.

29. A SZÉPET ÉS A HASZNOSAT HIRDETJÜK

Ez most a reklám helye – hozzászoktunk a szavakhoz, amelyeket a televízió és a számítógépek képernyője sugároz. A reklámok lehetnek vidámak, magukkal ragadóak, de akár fantasztikusak is.

A reklámok szereplői által megtudhatod, miért hasznos vagy fontos számodra ez vagy az a termék. Harmonikusan egyesülnek benne a rajzok, a szavak vagy a versikék, a zene, az animáció.

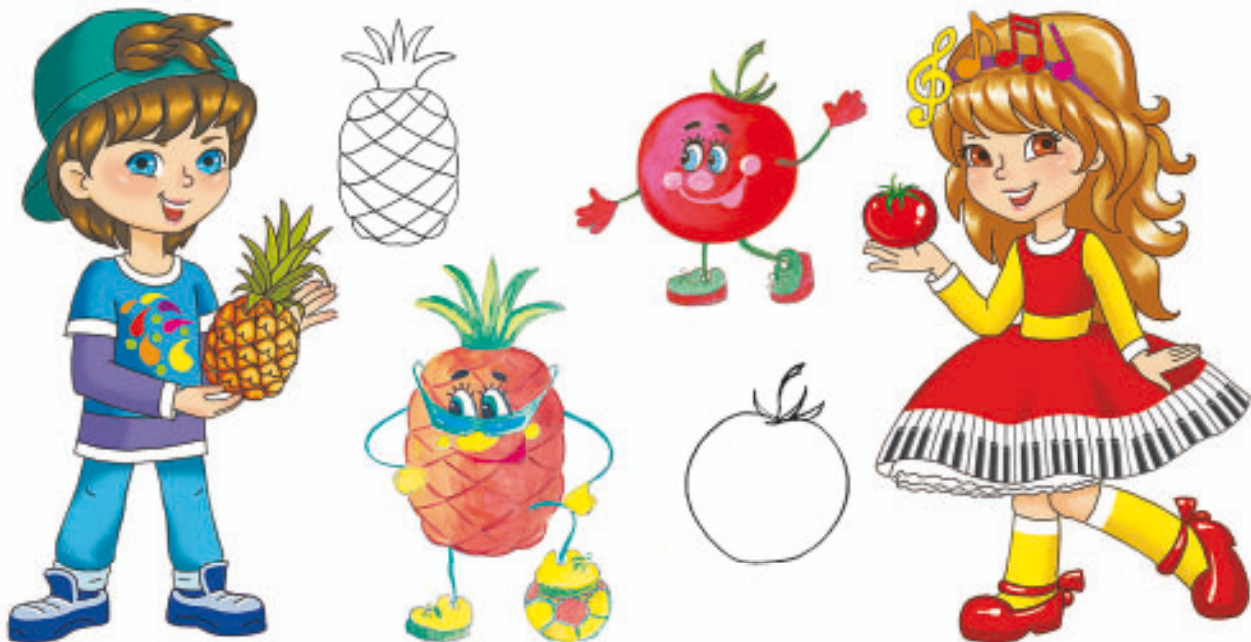

Figyeld meg a reklámokat. Milyen színeket használnak bennük? Jellemezd az ábrázolt szereplőket. Melyik tetszik neked a legjobban?

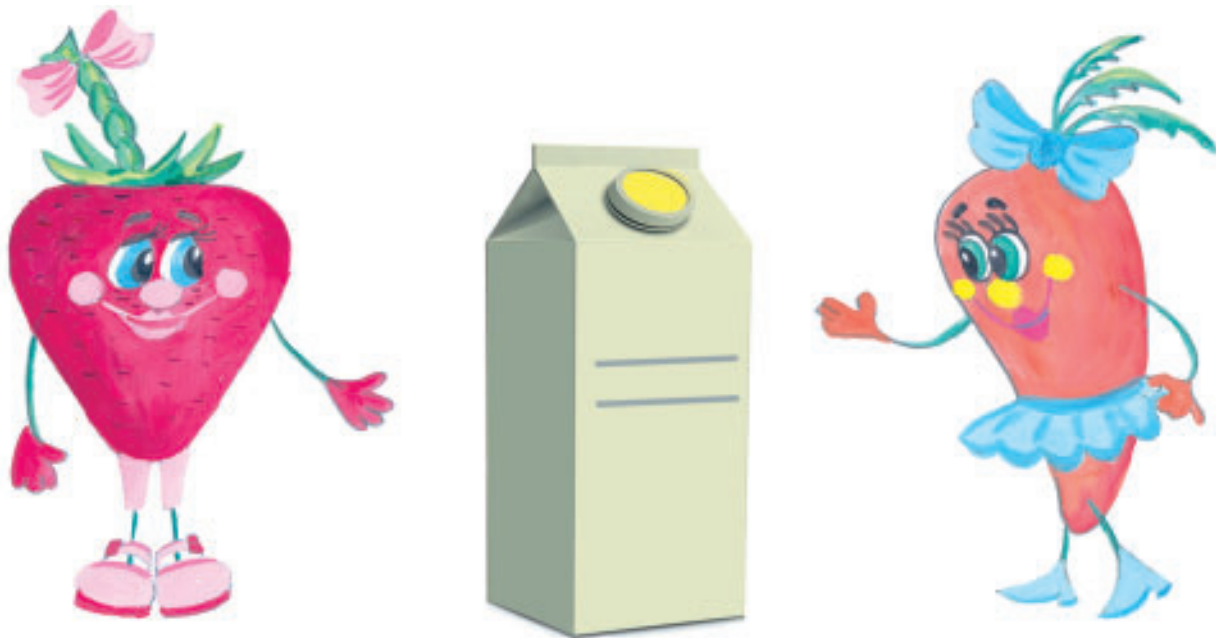

Hangocska és Színecske reklámot készít. Ki reklámozza a gyümölcsöket és ki a zöldségeket?

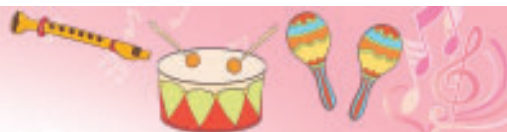
Képzeld el és készítsd el a saját reklámodat a legfinomabb kedvenc gyümölcsléről vidám szereplőkkel. Tetszésed szerint versikével vagy mondókával is kiegészítheted.

Versenyezzetek a legjobb gyümölcslé-reklám címért.

30. MŰVÉSZETI UTAZÁS EURÓPÁBA

Nemsokára itt a vakáció – az utazások és kirándulások ideje. Ismerkedjünk meg Csehországgal – Európa közepén található állammal. A főváros, Prága jelképe a szobrokkal díszített antik Károly híd. A mai Prága építészeti dísze egy szokatlan épület, amely táncoló párt ábrázol.

Hangocska és Színecske a nyáron Nagy-Britannia fővárosába, Londonba utazik. A főváros turisztikai látványossága a Big-Ben, a régi toronyóra. London egyik legújabb felhőkarcolóját elnevezték uborkának, mert különleges, ovális formája van.

A cseh nép dalai és táncai a régi időkben keletkeztek. Antonin Dvořák cseh zeneszerző feldolgozta a népi dallamokat, így alkotta meg a Szlovák táncok gyűjteményt, melyek kiemelkednek dallamosságukkal és színes ritmusukkal. Van közöttük polka, de ukrán néptánc is.

Antonin Dvořák. Szlovák táncok (válassz kedved szerint).

Milyen jellegű a tánc? Válogasd ki hozzá a megfelelő szavakat.

fényes	lassú	aktív	energikus
szomorú	élénk	nyugodt	

Polka (fordítása – fél lépés) (укр. полька) – gyors cseh népi páros tánc.

Hangocska és Színecske a londoni utazáshoz készül és megtanultak angol nyelven egy dalocskát.

WE CAN FLY

A. Olejnyikov zenéje K. Orlov szövege

We can fly, fly, fly. We can fly like fairy dragons. We can

fly, fly, fly. We like flying in the airs. We can fly, fly, fly. We can fly, fly, fly. We can

fly, fly, fly. We like fly- ing in the a- irs.

Szabadidőben próbáld megtanulni a polka lépéseit a cseh gyerekek előadásának mintájára vagy énekeld el a tánc-dalocska karaoke változatát.

30. MŰVÉSZETI UTAZÁS EURÓPÁBA

Hangocska és Színecske a nyári kirándulás előtt arról elmélkedett, milyen lehet egy különleges mesebeli jármű. Érdekes példákat találtak a művészetben.

Mi a különleges a képeken? Vajon vidám-e ez az utazás? Milyen zene szólhat? Milyen járművel utaznak a gyerekek? Mondd el a jellegzetességeit.

Nézd meg, mire hasonlít a vonat és a helikopter?

Feladat. Gondolkodj el, vajon melyik rovar adta Színecske autójának a formáját? Mozgasd meg a fantáziádat és készíts járművet, amelynek állat, rovar vagy hal formája van.

Készíts olyan járművet, amellyel szeretnél európai körútra menni.

1. változat (applikáció)

2. változat (zöldségek)

Ne felejtse el feljegyezni a nyári élményeidet különböző eszközök segítségével (fénykép, rajz, videó).

Ellenőrizd tudásodat

Hangocska feladatai

1. Emlékezz vissza a tanult dalokra. Énekeld el, amelyek a legjobban tetsztek.

2. Hasonlítsd össze P. Csajkovszkij *Évszakok*, valamint A. Vivaldi *Négy évszak* című ciklusát. Milyen részekből állnak? Ki a zene előadója?

3. Nevezd meg a hangszereket a képen. Válaszd ki azokat, melyekkel össze lehet állítani egy zenei hármas együttesét.

4. A megnevezett művek közül melyek tartoznak a hangszeres programzenéhez és melyek az operához?

V. Koszenko. Ugrókötel

E. Grieg. Reggel

M. Liszenko. Koza-Dereza

Színecske feladatai

1. Nevezd meg a képzőművészet fajtáit.

2. Magyarázd meg, mi a dom-
bormű.

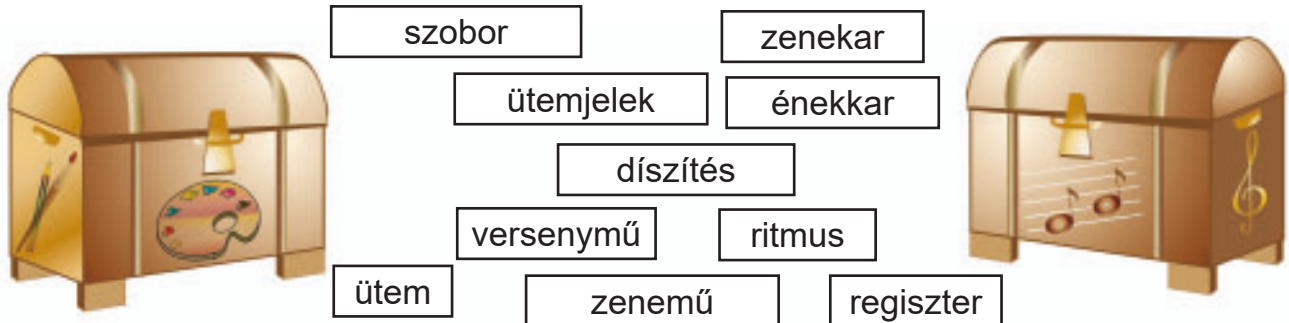
3. Az iparművészet melyik ter-
méke van díszítve?

4. Nevezd meg az általad ismert
művészeti technikákat.

Hangocska és színecske feladatai

1. Rakd szét a szavakat a megfelelő művészládába. Melyik sza-
vakat lehet mindkettőbe helyezni?

2. A második rész képeinek hangulatához válassz zeneműveket.

3. A *Tizenkét hónap* című film zenéjéhez melyik zenei ciklus-
ból lehet válogatni?

P. Csajkovszkij.
Évszakok

Saint-Saëns.
Az állatok farsangja

A. Vivaldi.
Évszakok

4. Állítsd össze A természet hangjai és színei című koncert prog-
ramját. Illusztráld saját munkáiddal.

KISSZÓTÁR

Hangocska ábécéje

Együttes – kettő vagy több zenész csoportja, akik együtt muzsikálnak.

Hopák (gopak) – ukrán népi tánc.

Etűd (gyakorlat) – a hangszertechnika megtanulását elősegítő, oktató jellegű darab.

Naptári ünnepekhez kötődő dalok – népdalok, melyeket évszakonként a népi kalendáriumnak megfelelő szertartások alatt énekelnek.

Hangverseny – zenei előadás, melyet közönségnek adnak elő.

Versenymű (concerto) – szólóhangszer vagy hangszercsoport és a teljes zenekar váltakozó játékára, felelgetésére, versenyére épülő zenekari mű.

Vonalrendszer (kottasor) – öt vízszintes párhuzamos vonal, ahová írjuk a hangjegyeket (a vonalakra és a vonalközbe).

Hangjegyek – a zene lejegyzését szolgáló jelek.

Hangszín – az emberek vagy hangszerek hangzásának árnyalata.

Pasztorál (pásztori) – művészeti alkotás, mely természeti képet jelenít meg. A mű dallama a pásztorok tilinkó játékára emlékeztet.

Szünet – a zenemű hangzásában történő pillanatnyi csend (szünetel a hangzás).

Polka (fordításban fél lépés) – gyors cseh népi páros tánc.

Programzene – olyan hangszeres mű, melynek elnevezése van és megfogalmazott terv alapján készül.

Regiszter – élőlények vagy hangszerek hangja, melyek különböznek magasságuk szerint (magas, középső, mély).

Szimfonikus zenekar – zenészek együttese, amely vonós, fúvós, ütős hangszer-csoportokból tevődik össze.

Zenei ciklus – olyan több részből álló vokális vagy hangszeres mű, melyet összekapcsol egy gondolat.

Színecske ábécéje

Állatábrázoló (animalista) művészet – az állatok ábrázolása.

Díszlet – a színpadi háttér művészi megformálása.

Festészet – a képzőművészet azon ága, ahol festékekkel rajzolnak.

Iparművészet – a mindennapi élet eszközeinek díszítő művészete.

Vitinanka – figurák kivágása két vagy többretegű papírból, a dekoratív díszítő-művészet fajtája.

Hangocska és Színecske ábécéje

Árnykép – a tárgyak egyszínű ábrázolása, jól kivehető körvonalakkal.

Csendélet – virágok, gyümölcsök, zöldségek, különböző tárgyak ábrázolása a művészetben.

Dombormű – olyan szobrászati alkotás, amely kissé kiemelkedik a síkból.

Sorminta – ábrázolás, ahol a minták ritmikusan ismétlődnek.

Színhatás (kolorit) – a színek harmonizálása a kompozíción.

Tájkép – táj ábrázolása a képzőművészetben.

MELLÉKLET (KOTTATÁR)

ESŐCSKE

Zene A. Mihály

Szöveg N. Kulik

1. Дощик ллється цілий ранок. Кап, кап, кап. Не виходимо на ґанок. –

Кап... Раптом бачим під кущем. – Кап...Мокне зайчик під дощем.

Кап-кап-кап-кап-кап. Ой ти, зайчику сіренький, ой ти, зайчику ма-

ленький, годі мерзнути, дрижати, ти ходи мерщій до хати,

ми дамо тобі морквинку, ще й велику капустинку. Понесеш їх у лісок,

годувати діточок, бо маленькі зайченята вже давно чекають тата.

2. Дощик ллється цілий ранок. – Кап-кап-кап!
Мокра стежка, мокрий ґанок. – Кап-кап-кап!
Але зайчик поспішає. – Кап-кап-кап-кап-кап!
Для зайчат гостинця має. – Кап-кап-кап-кап-кап!

FELHŐCSKÉK

Zene N. Antonik

Szöveg N. Szvojkina

1. Бувають хмаринки подібні на вітер, на ніжну пір'їнку, на

сонячні кві-ти, на ко-ни-ків бі-лих, на зайчика й риб-ку, на

Приспів:

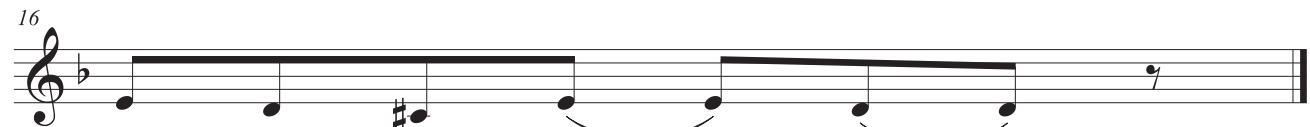
човен з вітрилом, що плаває швидко. Давай ми з тобою ту-

ди поман-дру-єм, де не-бо рожеве, де сонце ночує. __ Да-

вай у хма-рин-ки ми будем пірнати. З ве-сел-ки бар-вис-тої

ра- зом з'ї- жджа- _____ ти! _____

2. Бувають хмаринки, подібні на казку,
Мені розкажи ти цю казку, будь ласка,
А може, у сні мені диво насниться –
Хмаринки, як мультики, будем дивитись.

Приспів.

CICA-CICUSKA

Zene és szöveg I. Bilik

У ма - лень - кій, у ха - тин - ці на теп -
ве - чір, ці-лу ніч - ку не зімк -

лень- кій ко - жу - шин - ці хтось дрі -
ну - ла во - на віч - ки, все шу -

ма-є, хтось мур-коче, спозаранку спати хоче. Увесь
ка-ла во - на миш-ку, на-тру-

Приспів

Киць-киць-киць, киця, ки-ця,ки-
ди-лась во-на тріш-ки.

цюня, мур-мур-мур-мурка, Мурка манюня.Киць-киць-киць,
ки-ця, ки-ця, ки-цю-ня, мур-мур-мур, Мур-ка ма-ню-ня.

2. До обіду, до смачного
Вона є завжди готова,
Ніжно лапка личко миє,
Ще й зарядку зробить шия.

Киця любить, киця мріє,
Що матуся їй налиє
Білу-білу і густеньку
Сметаночку смачненьку.
День проходить, день минає,
Киця хвостиком махає.
Вона знов чекає нічку,
Щоб спіймати хитру мишку.

SZÍNSKÁLA

Zene *L. Maszol* Szöveg *V. Timenko*

Це чер- во- ний, жар не-на-че, це о- ран- же- вий га-ря-чий,
жов- тий, як пше- ни- ця в по- лі, як тра- ва, зе-ле- ний ко- лір.
Го- лу- бий, як у кра- пли-ні, а нас- туп- ний ко- лір си-ній.
Си- ній ко- лір, на- че річ- ка, фі- о- ле- то- вий, як ніч- ка.

A TERMÉSZET SZÍNEI

N. Rubalyszka zenéje és szövege

1. Ко-ли за-хо-че-мо на-ма-лю-ва-ти кар-ти-ну не-зви-чай-но-ї кра-
си, роз-гля-не-мо ми у при-ро-ди барви й по-зи-чи-мо най-кра-щі ко-льо-
ри. Про-пли-ва-є сріб-на риб-ка у во-ді, і кур-ли-чуть в небі
сі - рі жу - рав - лі. По - лу-нич-ка чер-во-ні - є у тра-
ві, як чу-до-во, що є різ - ні ко - льо - ри.

2. Багато барв у рідної природи,
І друкать між собою всі вони.
З'єднавшись у барвистім хороводі,
Красу дарують матінці-Землі.
Кумкає зелена жабка на лужку,
Бавить зір лілея біла у ставку.
Розсипає нічка зорі золоті,
Як чудово, що є різні кольори.

Találós kérdések megfejtése

9. o. Violinkulcs.

10. o. Horizont.

28. o. Zenei hármas, hegedű, furulya.

33. o. Fácán, retek, repülőgép, fánk.

Keret, fáklya, dominó, rendőr.

58. o. Elefánt.

63. o. Kakukk, hattyú, kakas.

79. o. Repülőgép, doboz, szilva, szivárvány.

TARTALOM

I. fejezet. Évszakok a művészetben

4	1. Viszontlátásra, vidám nyár!	6
8	2. A természet hangjai és színei	10
12	3. Őszi átváltozás	14
16	4. Varázsfelhők, fáradhatatlan vándorok	18
20	5. Az őszi eső ritmusai	22
24	6–7. Miről beszél a csendélet	26
28	8. Zenei hármas	30
32	9. Hogyan lett a pásztorsípból fuvola	34
36	10–11. A mesében minden vadállatnak és madárnak saját hangja van	38
40	12. A mesében minden vadállatnak és madárnak saját hangja van	42
44	13–14. Téli ünnepekör	46
<i>Ellenőrizd a tudásodat</i>		48

II. fejezet. A természet sokszínűsége

50	15. Téli etűdök	52
54	16. Téli szórakozás és sport	56
58	17. Az Állatok farsangja	60
62	18. Madarak farsangja	64
66	19. Utazás távoli országokba	68
70	20. Űrutazás	72
74	21. Kukkantsunk be a színházba	76
78	22–23. Az évszakok találkozása	80
82	24. A mi édes Ukrajnánk, mint a fülemüle dala	84
86	25–26. Virágfantáziák	88
90	27–28. Az élet ritmusai a művészetben	92
94	29. A szépet és a hasznosat hirdetjük	96
98	30. Művészeti kirándulás Európába	100
<i>Ellenőrizd tudásodat</i>		102
<i>Kisszótár</i>		104
<i>Melléklet – kottatár</i>		106

Навчальне видання

МАСОЛ Людмила Михайлівна
ГАЙДАМАКА Олена Василівна
КОЛОТИЛО Оксана Миколаївна

МИСТЕЦТВО

підручник інтегрованого курсу для 2 класу з навчанням угорською мовою
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

У підручнику використано *вірші*: О. Кушніра (с. 6, 26); Л. Вознюк (с. 10); Л. Костенко (с. 14); В. Стаха (с. 20); В. Кленца (с. 51); Н. Карпенко (с. 71); на с. 58 *кадри з мультфільмів*: «Лис Микита» (кіностудія «Фрески», Україна, 2005–2007 рр., ідея В. Кметик, П. Мовчан, Е. Кирич); «Мадагаскар» (кіностудія DreamWorks Animation, США, 2005 р., режисери Е. Дарнелл, Т. МакГрат); «Король Лев» (кіностудія Діснея, 1994 р., режисери Р. Аллерс, Р. Мінкофф).

У підручнику використано *репродукції творів*: с. 4. К. Дудник. Кульбабково-метеликовий рай; с. 6. Ж.-М. Жаньячик; с. 8. О. Васянович. Пастушок; с. 10. О. Кваша. Осінь у моєму місті; с. 12. С. Русинко; с. 14. В. Валевська. Калина; В. Ван Гог. Іриси; с. 16. Cathy Horvath Buchanan; с. 18. Е. Хансон. Осінь. Ю. Лесюк. Гарний день; с. 20. Р. Хогфелдт; с. 22. Дж. Ліао. Червона парасолька; с. 24. М. Тимченко. Ходить гарбуз по городу; с. 26. І. Колісник. Перець і яблука; с. 28. Н. Дігтяр. Троїсті музики; с. 29. А. Вереш. Ой заграйте, дударики; с. 30. Н. Курій-Максимів. Троїсті музики; с. 32. Ж. Уолл. Чарівна флейта; с. 34. П. Прокопів; с. 35. О. Ліола. Птахи; с. 38. Е. Шеферд. Птахи; В. Хом'як. Кумедні коти; с. 42. С. Вілер. Казкова країна; с. 44. М. Тимченко; с. 46. І. Вапнярська. Зима (фрагмент); с. 50. Д. Леван. Узимку; с. 52. Л. Лукаш. Зимові мережива; с. 54. Г. Л. Хоккей; Х. Хоехлер. Фігуристка; с. 56. Х. Хоехлер. Сноуборд; К. Семенчук. Гімнастка; с. 60. Тінгатінга; с. 62. Дж. Франкіс; с. 64. Н. Чубко. Журавлі; Дж. Одюбон. Біла чапля; с. 66. А. Матіс. Червоні рибки; с. 68. Тінгатінга. Риби; с. 70. А. Соколов. На тихому перехресті; с. 72. Р. Мак-Колл. Замок у небі; с. 78. Брати Лімбурги. Розкішний часослов герцога Беррійського; с. 80. Е. Davu-Bouttier; с. 82. Ф. Панко. Бандурист; с. 84. О. Пишненко-Злиденна. Сонячні зайчики; А. Пікуш. Пави на калині; с. 86. К. Маковський. Красуня; с. 88. В. Тимошенко. Весна. Літо; с. 90. В. Валевська. Будиночок тітоньки Сови. Ранок. Вечір; с. 94, 96. К. Уорнер; с. 100. К. Дудник. Мандрівники життя. Весела компанія.

Зображення на с. 96 подано з рекламною метою.

Переклад з української Е. Фрінг
Угорською мовою

Редактор Е. Сабов
Коректор Е. Сабов
Технічний редактор С. Максимець
Комп'ютерна верстка П. Давиденка

Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 11,760. Обл.-вид. арк. 10,38.
Наклад 2349 прим. Зам. № 1423.

Видавець і виготовлювач видавничий дім «Букрек»,
вул. Радищева, 10, м. Чернівці, 58000.
Тел./факс: (0372) 55-29-43. Е-mail: info@bukrek.net. Сайт: www.bukrek.net
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта видавничої справи ЧЦ № 1
від 10.07.2000 р.

HANGSZEREK

SZIMFONIKUS ZENEKAR HANGSZEREI

UKRÁN NÉPI HANGSZEREK

VONÓS HANGSZEREK

hegedű

brácsa

cselló

nagybőgő

HÚROS HANGSZEREK

bandura

cimbalom

fafúvósok

FÚVÓS HANGSZEREK

fuvola

oboa

klarinét

fagott

FÚVÓS HANGSZEREK

pásztorsíp

trembita

rézfúvósok

ÜTŐHANGSZEREK

vadászkürt

dob

üstdob

cintányér

ÜTŐHANGSZEREK

tambura